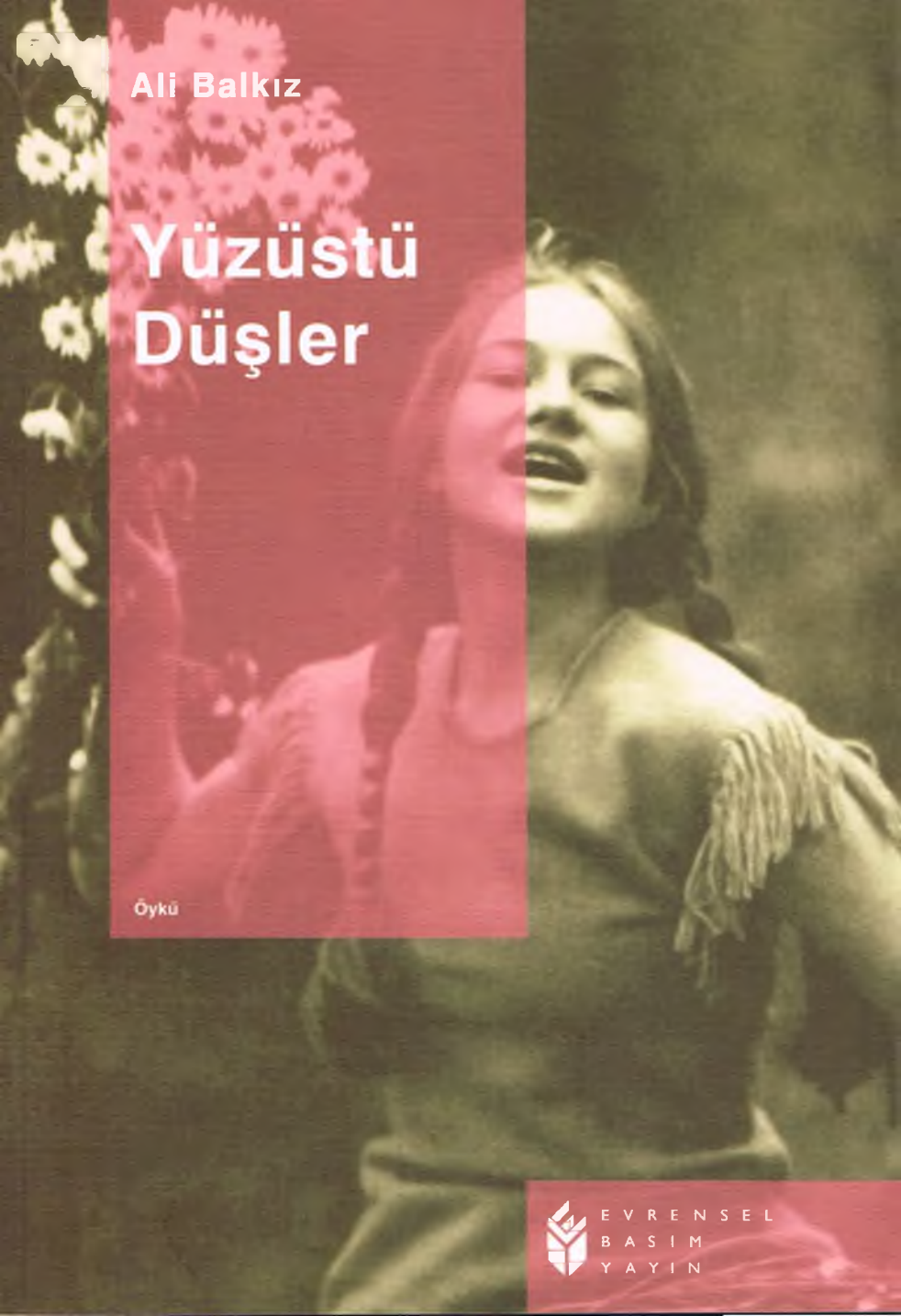

Ali Balkız

Yüzüstü Düşler

Öykü

EVRENSEL
BASIM
YAYIN

Ali Balkız • Yüzüstü Düşler

EVRENSEL
BASIM YAYIN

ALİ BALKIZ

YÜZÜSTÜ DÜŞLER

ÖYKÜ

Doğa Basın Yayın
Dağıtım Ticaret Limited Şirketi
Tarlabaşı Bulvarı
Kamerhatun Mah.
Alhatun Sk. No: 25
Beyoğlu / İstanbul
Tel: 0212 361 09 07 (pbx)
Faks: 0212 361 09 04
web: www.evrenselbasim.com
e.posta: bilgi@evrenselbasim.com

Evrensel Basım Yaym-323

YÜZÜSTÜ DÜŞLER
Ali Balkız

Genel Kapak Tasarım
Savaş Çekiç

Kapak Uygulama
Bahar Eroğlu, Fırat Çaralan

Kapak Fotoğrafı
Nina Swiridova / Dmitri Wosdwishaski

Birinci Basım
Mart 2007

ISBN 978-975-6106-51-8

Baskı
Ezgi Matbaacılık
(Emintaş Kazımdinçol Sit. No: 81/229 Davutpaşa - Topkapı)

YÜZÜSTÜ DÜŞLER

İÇİNDEKİLER

YÜZÜSTÜ DÜŞLER 9
SUZAN 19
O YAZ 25
O KIŞ 41
FIRIN 55
TAZİYE VAKTİ 71
PEHLİVAN 77
HIRSIZ 87
DÜĞÜN 97
KIZ YÜZÜNDEN 105

YÜZÜSTÜ DÜŞLER

Üç bacı gibiler. Üçü de hizmetçi. Kendi tanımlarıyla ev işleri işçisi. Üçü de evli. Toplasak üçünün on dört çocuğu var. Torunların sayısı henüz beş. Hâlâ düşler kuruyorlar. İkisinin kocası şirketten emekli, birininki hâlâ çalışıyor, bankada odacı. Üçü de aynı mahallede oturuyor, kendi gecekondularında. Üçünün de kocası biracı. Kömürlük boş bira şişeleriyle dolu. Ayda bir bakkala götürüp dolularıyla değiştiriyorlar.

Akşamüzeri işten çıkar çıkmaz, neredeyse yarım saat kadar yürüyerek Çiğdem Bar'a geliyor, burada buluşuyor, kapıdan girer girmez hemen sağdaki ilk masaya oturuyor, kahvelerini söylüyorlar. Bu saatte Çiğdem Bar'da onlardan başka kimse olmuyor neredeyse.

Garsonlar onların geliş saatini bildikleri için birazcık gecikseler, gözleri yollarda kalıyor.

Önce kim gelmişse, salonu en iyi görecek sandalye onun hakkı oluyor. Bu buluşmaya bir de ad koymuşlardı: "Kahve saati mi desek, üç bacı buluşması mı desek" diye tartışmışlar, sonuçta "stres atma saati"nde karar kılmışlardı.

Bir saat kadar süren bu buluşmayı evdekilerden saklıyorlardı. Kocaları çocukları ne derdi... Hele de komşuları... Caminin hoparlöründen yayın yapar, tüm mahalleye duyururlardı: "Şu Yaldızlı Yeliz var ya, hani şu Çalık Musa'nın karısı, anam var ya, mahallenin karılarını toplayıp bara götürüyormuş..."

Bir yayıldı mı havadis, kocalarından bir eşek yükü dayak yer, dayak neyse de, bir daha işe falan gidemezlerdi. Onun için dikkatliydiler. Ne zaman cep telefonları ötse, önce saate bakar, sonra da "Daha işteyim be kuzum," diye yanıtlarlardı. Telefonu kapatır kapatmaz da, her kimse artık arayan, zonturlu bir küfür savururlardı ardından. Yeni bir küfürse bu; "Dur kız şunu iyice bir öğreneyim... Ola ki lazım ola," diye takılırlardı birbirlerine.

Yaldızlı Yeliz, Nurgül'e "Kırktarak" adını takmıştı. Nurgül, 'Kırktarak'ın anlamını biliyordu: Kırk tarakta kırk bezi olan, her dala konan, her işte parmağı olan... İtirazı sert olmuştu Nurgül'ün: "Bak bir daha konuşmam seninle... Ne demek o öyle... Asıl kırktarak sensin..." "Yok anam yok," diye yanıtlamıştı Yaldızlı Yeliz, "Öyle kötü anlamda değil ki... Her işten anlayan gibi bir şey... Neşeli, güleç, becerikli, elinden her iş gelen anlamında. Nasıl bana Yaldızlı diyorsanız öyle işte... Ben güceniyor muyum... Nerem Yaldızlı... Ayda bir kuaföre gidiyor, şakaklarımdaki akları boyatıyorum diye Yaldızlı mı oldum?.."

Araya Meryem girmiş, konu tatlıya bağlanmıştı...

Yaldızlı Yeliz, Kırktarak Nurgül, Yaylı Yatak Meryem... Meryem'e bu adı Nurgül takmıştı... Meryem yaylana yaylana, her yanı bıngıl bıngıl oynayarak yürüyor, geçtiği yollarda izler bırakıyor ya, onun için.

Garsonlar ne çok merak ediyorlardı, bu üç bayanın o masada neler konuştuklarını... Sık sık kül tablası değiştirme

bahanesiyle, masaya gidiyor, orada oyalanıyor, sigara paketlerinin yerini değiştiriyor, yine de elleri boş dönüyorlardı. Bayanlar farkındaydılar doğrusu bu işin. Onun için ya lafı değiştiriyor, ya da susuyorlardı bir süre için. Garson uzaklaşınca da yeniden kendi dünyalarına dönüyorlardı.

Yaldızlı Yeliz, hava atıyordu öbürlerine:

"Biliyorsunuz benim evsahibim milletvekili, hem de iktidardalar... Dün mecliste canı sıkılmış, iyice anlayamadım ama, çok kötü bir şey olmuş. Karısına anlatıyordu da, şöyle kulak misafiri oldum..."

"Hadi hadi," dedi Kırktarak Nurgül; "Ne kulak misafiri olması, sen resmen dinlemişsindir herifi... Şöyle kapı aralığına sinerek, elinde bez, oraları siliyormuş gibi yaparak..."

"Yok kız," diye yanıtladı Yaldızlı Yeliz; "Ekmek Kuran çarpsın ki dinlemedim. Duydum işte, öylesine... Öyle canı sıkkındı ki, kahve bile istemedi benden..."

"Ben biliyorum sebebini," dedi Yaylı Yatak Meryem "Neymiş?.."

"Biliyorsunuz benim evsahibim de milletvekili, muhalefetten... O da kocasına anlatıyordu. Bir soruşturma mı varmış ne... İşte o olmamış... Engel olmuşlar... Öyle övünüyordu ki... Kahveyi nasıl da höpürdete höpürdete içti..."

"Kız siz, ikiniz de delisiniz," dedi Kırktarak Nurgül; "Pis dedikoducular... Ben banka müdürümün karısı Mehtap hanımla bugün neler konuştuklarını hiç anlatıyor muyum size..."

"Hadi anlat kız, hadi anlat..."

"Hayır olmaz."

"Nazlanma canım... Nasıl olsa anlatacaksın... Yoksa çatlarsın."

"Bir şartla..."

"Neymiş o?.."

"Bir kahve daha ısmarlarsanız... Nasıl olsa bugün hesap ödeme sırası bende değil..."

"Kahve dediğin ne ki, kurban olsun kız, de hadi..."

"Benimkinin verdiği krediler batmış... Durumu sallantıdaymış... İşin ucu kendisine de dokunurmuş..."

"Deme kız..."

"Vallaha öyle... Bir yerden dedi de, pek anlayamadım. Büyük büyük müfettişler gelip gidiyormuş sık sık... Hanım da pek üzüldü... Öylesine çok üzüldü ki; ben ne yaptım yapmadım, farkında bile olmadı..."

"Amaan kız," dedi Yaldızlı Yeliz; "Bu büyük adamların derdi de kendilerince büyük oluyor işte... Kışlıkları, yazlıkları, çocuklarının tek tek arabaları, okul taksitleri, seyahatleri, moda siparişleri... Biliyor musunuz geçen terziler geldi eve... Hanımın her yanını santim santim ölçtüler... Top top kumaşlar serdiler kanepeye. Bir tekini bile beğendiremediler... Niye biliyor musunuz?.."

"Niyeymiş kız?.."

"Kumaşların kötü oluşundan değil ha, basen ölçüleri birkaç santim genişlemiş de onun için işte. Çok canı sıkıldı, çook, oysa her gün spor salonuna gidiyor, saunalara giriyordu..."

"Benimkinin de büyük kızı pek dertliydi bugün... Telefon üstüne telefon etti... Paketler dolusu sigara içti. Kimselere allaha ısmarladık bile demeden çekip çıktı kapıdan... Arabayı öyle bir hareket ettirdi ki, caart diye, camlar zangırdadı..."

"Aman anam," diye lafa girdi Kırktarak; "İyi ki bizim çocukların başında böyle dertler yok..."

"Sen öyle san..."

"Ne demek o?.."

"Demem o ki, genç olur da, sevdalanmaz mı hiç, acı çekmez mi?.. Bu işin fakiri zengini mi olur?.."

"Olur olur... Bizimkiler akşamdan başını yorgana gömer, sabaha kadar zırlarlar en fazla... Ya bunlar... Düşman başına... Yok anam yok..."

"Heey, kendine gel Yaldızlı hanım, düşman başına dediklerinin evine gidiyorsun, sırlarına vakıf olup ekmeklerini yiyorsun, kocana bira parası yetiştiriyorsun..."

"Ne yani, elime tutuşturdukları üç kuruşu mu başıma kakıyorsun!.. Alıyorsam hakkımı alıyorum. Onlar daha sıcak yataklarındayken ben kaç saatlik yolu tepmiş, kahvaltılarını bile hazırlamış oluyorum. Benim gibi üç kadın daha olsa bitiremez koca evin işini. Bu dünyada kim kimin donunu yıkar, tuvaletini fırçalar... Aldığımız helal paradır... Niye beni söyletip duruyorsunuz?.. Sanki başınızda değil... Hiç bilmiyormuşsunuz gibi... Boş laf sizinkisi... Demem o ki, onların çocuklarının dertleri de farklı. Bizimkilere benzemiyorlar işte..."

Maltepe'sinden derin bir nefes çekip dumanı dışarı salmadan üstüne koca bir yudum kahve içince, söz sırasının kendinde olduğunu düşündü Yaylı Yatak:

"Size bir haller oldu bugün kız... Her yanınız gam kasvet dolu... Ne dertlenip duruyorsunuz öyle... İki laf edelim, birazcık düş kuralım, dinlenelim diye geliyoruz şuraya, konuştuğunuz şeye bak..."

"He kız, haklısın valla... Dün akşam ne oldu biliyor musunuz?.. Sofra bezini silkeleyeyim diye bahçeye çıktım. Baktım bizim sarmaşıkların öte yanında bir hışırtı... Hemen tanıdım. Çorumlu Fadime'nin büyük oğlu Yücel, sineklenip duruyor orada. Bu saatte bu oğlan buralarda ne arıyor diye kendime soracaktım ki; Fırıncı'nın kızı şak diye penceresini örtmez mi?.. O saat anladım olanları..."

"Ne anlamışsa?.."

"Anladım işte..."

"Gençlerin gıyabında konuşma... Ne yapsınlar çocuklar?.. Ne sinemaya gidebilirler, ne pastaneye... Yakında imar da gelince, ne bahçe kalır, ne sarmaşık gölgesi..."

"İmar deyince aklıma geldi... Sahi n'oldu kız?.. Sizin eve müteahhitler gelip gidiyormuş..."

"Gelmesine geliyorlar da... Şimdiden paylaşamaz olduk arsa parasını... Evde herkes kendince bir düş kuruyor... Ben istiyorum ki, katta şöyle güzel bir dairemiz olsun, balkonuna çıkayım, aşağılara doğru yüceden yüceden bakayım... Küçük oğlan araba istiyor kendine... Herkesten niye geri kalaymış... Babaları da başka bir alem... Dün yine devirdi biraları. Şişelerin sayısını şaşırdım. Oysa ne düşler kurmuştum. Güzelce banyomu yapmış, hanımın beğenmeyip bana verdiği kokudan sürünmüş, kırmızı çamaşırlarımı, hani şu el kadar olanından, onları giymiş, niyet etmiştim. Kıçını dönüp zıbardı herif... Hevesim kursağımda kaldı."

"Deme kız?.."

"Vallaha böyle oldu..."

"Ne garip, ben de aynı şeyi yaşadım."

"Ben de..."

"Kız zilliler, şu yaşınızda azıyorsunuz galiba?.."

"Keşke öyle olsa... Geçti gülüm geçti... Bir ömür böyle geçti. Ne zaman canı istediyse çöktü başıma... Ben istiyor muyum, istemiyor muyum, sormadı bile... Altı çocuğu böyle doğurdum. Düşükler cabası... Geçen gün otobüste herifin biri bıyık altından şöyle bir gülümseyiverdi de, kadın olduğumu hatırladım. Sonra da utandım kendi kendime, daha ineceğim yere gelmeden, atıverdim kendimi ilk durakta... Arkadan gelen otobüsle devam ettim."

"Tüh be... Bir yola iki bilet... Valla pek ucuza hatırla-

mışsın kadın olduğunu. Ne ki bir bilet parası..."

"Kız Yaldızlı... kaşınıyorsun yine ha... Bak söyletme beni... Yaylı Yatak, kız, şuna bir şey söyle de iğnelemesin beni..."

"Tamam susun artık, garson geliyor..."

Garsona üç kahve daha söylediler. "Biraz koyu olsun" demeyi de ihmal etmeden...

Lafa Yaldızlı Yeliz başladı:

"Demin ne dedin sen kı?.. Hanımın beğenmeyip bana verdiği koku dedin, değil mi?.."

"He..."

"Allâşkına doğru söyle, nasıl olsa hanım sayısını bilmiyor diye sen almış olmayasın o kokuyu?.."

"Töbe töbe... O ne biçim laf kız... Allah göstermesin... Evin her yanı altın liralarla dolu olsa, gözü olanın gözü kör olsun... Sen beni ne sanıyorsun?.. Kendine mi benzettin?.."

"Yine başladınız... Allâşkına susun... Çeker giderim bakın... Bir daha da gelmem yanınıza... Dalaşmadan edemiyorsunuz..."

"Şaka yaptık canım... Ne var bunda?.."

"Başka şeylerin şakasını yapın... Üzülüyorum ben."

"Özür dileriz... Tamam biliyoruz. Üzgünsün... N'oldu, kızdan haber var mı?.."

"Yok... Kaç gün oldu, ne ses var ne seda... Uçtu gitti yavrucuğum... İyi bir anne olamadım ona... Yemedim yedirdim, giymedim giydirdim, ne istediyse he dedim... Yine de olmadı. Ne düşler kurmuştum. Şöyle gelinliğini giydirip salma salına yollayamadım evden. Rezil rüsva oldum mahalleye... Bana kalsa olmazdı da tüm bunlar, babası olacak herif bırakmadı çocuğumu kendi haline... Niye bakkala gittin, niye kapıya çıktın, yüzünü gözünü niye boyadın diye diye, çocuğu günde üç öğün döve döve kaçırttı işte... Şimdi

de yanıp tutuşuyor... Dün geçmiş ola dedim ona, geçmiş ola... Birden uzanıverdiği kanepeden saldırmaz mı üstüme... İtiverdim de, devriliverdi yere. Devrildiği yerden kalkmayasıca..."

Dudakları titredi, gözleri bulgur bulgur doldu.

Öbür ikisi sandalyelerini yaklaştırdı. Her biri elini onun sırtına attı... İki omzunda iki baş vardı şimdi. Bırakıverdi kendini, hüngür hüngür ağladı.

Garsonlar şaşırdı. Biraz da korktular. O yana hiç uğramaz oldular. Uzaktan izliyorlardı. Şimdi üçü birden ağlıyordu.

Kapıdan yeni müşteriler girince, kesiverdiler zırlamayı.

Garsonlar peçete yetiştirdi.

Yaldızlı Yeliz üç kahve daha söyledi, yanında da üç kanyak... Ne de olsa maaşını yeni almıştı. Bu saatten sonra kocasına bir de para hesabı mı verecekti.

Şaşırdı garson, ilk kez böyle bir şey oluyordu.

Aceleyle servisi tamamladı, kül tablasını değiştirdi, saygıyla geri çekildi.

"Hadi kızlar," dedi Yaldızlı; "Hep hanımlar içecek değil ya şu zıkkımı, bir de biz tadalım."

"De git kız," dedi Kırktarak, "Sen nasıl olsa vekil beyin evinde tatmışsındır... Olsa olsa biz yeni tadacağız..."

"Siz mi yeni içeceksiniz?.. Vallaha inanmam... yutturamazsınız bana... Öyle ya da böyle... Neyse... Hadi şerefe... O ne biçim içiş kız cahiller... Bakın, küçük bir yudum kanyak, onun üstüne kahve... Bir ondan bir ondan... Biri ılık, biri sıcak. Boğazınız yanacak şöyle... İçiniz ısınacak... Ağzınızdan buğu çıkacak... Tıpkı benim hanımın içtiği gibi... İnsanda ne dert bırakıyor ne bir şey... Bütün düşler gerçek oluyor. Olacak şimdi şurada bir kanepe, elde kumanda... Seslenivereceksin garsona: Kanyağımı tazele..."

"Vallaha öyle..."

"Ne güzelmiş bu zıkkım..."

"Anlaşıldı siz essahtan yeni içiyorsunuz... Neyse lafımı kesmeyin. Garson birazcık gecikecek olacak, yükseltivereceksin sesini. Şaşıracak herif, eli ayağı birbirine dolaşacak... Özür üstüne özür dileyecek... Aldırmayacaksın... duymayacaksın onu... Bir elini başının altına iyice yerleştirirken, öbür elin küllüğe yetişemiyor olacak... Sehpayı beri getir diyeceksin... Sehpanın cızırt sesine sinirlenip, sinirini televizyondaki kızdan çıkartacaksın... Dilber diyeceksin ona... Kendini bir halt sanıyor... N'olacak gecekondu dilberi... Böyle işte, bu zıkkımı böyle içmek lazım... Hadi şerefe..."

"Kimmiş o gecekondu dilberi kız?.."

"Ne bileyim ben, anlamadınız mı?.."

"Yoo..."

"Hanımı anlatıyorum size taman..."

"Haa... Dilber dediği kendisi... N'olacak sonradan görmüşler... Niye ağzının payını vermedin kız..."

"Ekmek parası, ne yaparsın, daha iyi bir işi nereden bulacağım. Aslında canımın sıkıldığını anladı da, devirdiği çamı yerinden kaldırmaya gururu elvermedi."

"Bir de gururlu olurlar ki... Hani şu dizideki Elvan hanım gibi..."

"Sahi kız, bugün onca işin içinde zaman bulup da izleyemedim diziyi. N'oldu bugün?.."

"Elvan hanımla yeni sevgilisi bara gittiler."

"Eee?.."

"Bara gittiler işte."

"Ne giymişti Elvan hanım?.."

"Üstünde yine o kırmızı şal vardı, hani daha önceki sevgilisinin aldığı..."

"Eee?.."

"E'si girdiler içeri, öbür herif de barda değil mi?.. Elvan hanımın canı sıkıldı, çaktırmamaya çalışıyor güya... Ama ne mümkün... Üstüne bir de Elvan hanımın babası girmez mi bara... Ortalık bir karıştı bir karıştı, değme gitsin..."

"Tuh, nasıl kaçırmışım."

"Anlattık işte, kaldığı yerden devam edersin nasıl olsa..."

Akşam iyice yaklaşıyor, çevre masalar doluyordu bir bir... Canlı müzik başlamak üzereydi. Kırktarak dürttü öbürlerini.

"Kahveleri soğutmayalım ki, kanyağın tadı kaçar yoksa..."

"Bu meret bana bir haller etti kız... İçim yanıyor..."

"Benim de... Evde anlarlarsa ne yaparız kız?.."

"Vallaha benimki beni eve almaz... Çocuklar dalga geçer durur, elim ayağım dolaşır. Tuh, tuh..."

"Hadi bitirelim şu mereti... Nasıl olsa gitme zamanı geldi."

"Hemen kalkmayalım kı... İlk türküyü dinleyip öyle gidelim..."

Sazın daha ilk vuruşundan, hangi türkünün söyleneceğini hemen anlamışlardı.

"Yaylı Yatak, bak bu senin türkün... Şansını görüyor musun?.."

"Valla haklısın..."

Yine gam yükünün kervanı geçti... Öyle içli söylüyordu ki sanatçı... Usul usul birlikte söylediler, dertlendiler, hesabı ödediler. Çantalarını toplayıp mantolarını giydiler, şapkalarını taktılar, şallarını omuzlarına atıp yürüdüler...

Stres atma saati yine tez bitmişti. Düşler yine yüzüstü kalmıştı.

SUZAN

Güzel sayılırım değil mi abi, hâlâ güzel... O kırktarak Songül'e göre, artık benden iş geçmişmiş... Gözlerim çukurlarına kaçmış, avurtlarım çökmüş, elmacık kemiklerim fırlamış, dudaklarım dişlerimi örtmez olmuş, bıyıklarım çoğalmış, kulaklarım kurumuş, saçlarım dökülmüş, burun deliklerim fare yuvalarına dönmüşmüş... Utanmadan bunları söylüyor bana. Kıskançlığından geberiyor. Kendi koca götüne bakmıyor, benimle uğraşıyor. Moralimi bozuyor. Hem de bütün bunları günlerdir mesaclaştıktan sonra, resmimi senin de bildiğin o adama gönderdiğimde söylüyor bana. Oysa adam cevap yazdı ki; tam da tahayyül ettiği gibiymişim. Ne kadar manidar bir yüzüm varmış. Ne çok şey anlatıyormuş gözlerim. Kendi hafızasında yıllar yıllardır yarattığı, yaşattığı o meçhul kıza birebir uyuyormuşum. Allah'ın bir mucizesiymiş bu. Kurban olduğum nelere kadir değilmiş ki?.. Böyle bir mutluluk yaşıyorken ben, gönül bağımda güller açmışken, nihayet nihayet bir pencere açılacakken dünyama, böyle diyor bana, edepsiz. Güya beni vazgeçirecek, aklınca beni koruyor. Allah aşkına abi, lütfen

söyler misin; bu beni korumak mı, öldürmek mi?.. Hani her şeyi bilmeyen biri olsa neyse diyeceğim, neyse cahil işte... Kaç yıldır kapı komşuyuz şurada. Şimdi damlarının üstünü örten ağaçları gecekondularının bahçesine beraberce diktiğimiz günleri hatırlarım. Kızları gelin olup gitti, kadının hasedi bitmedi. Kim çıktıysa karşıma olmaz dedi, kimini çok zengin buldu, kimini fakir, kiminin dul oluşu, kiminin çocuklu... Velhasıl kimseyi beğendiremedim ona. Sen ne karışıyorsun benim hayatıma, kim oluyorsun sen dediğimde de maalesef geç kalmıştım. İşte ağız alışkanlığıyla söylüyorum. Niye, geç kalmışım ki?.. Güneş her gün yeniden doğmuyor mu abi... Güneş olmak varken hayatta, neden yanıp biten, küllenip kararan ateş parçası olacakmışım ki?.. Hayat dediğin nedir ki abi?.. Bir yel esintisi midir sadece?.. Ya da gelip geçen bir bulut?.. Bazen galiba böyle bir şeydir sadece diye düşünüyorum. Geride bir izi bile kalmayan, ne rengi, ne kokusu olan, sonra hayır böyle olmasa gerek diye düşünüyorum. Hayat; yaşadığımızın farkında olmaktır. Peki nedir o?.. Gel de yanıtla. Kendimden pay biçmeye çalışıyorum. Bu seninki hayat mı Allah aşkına diye soruyorum. Gelmişim şu yaşıma, şurada üç-beş ay kalmış emekliliğime, yıllarca kütüphanede kitap tozu yutmuşum, o tozlardan alerci kapmışım, kaç kez doktora gitmişim... Yüzüm gözüm, elim ayağım ikide bir kabarıp durmuş, kaşına kaşına uyuz olmuşum. Anlayışsız bir müdür, ne halt olduğu belli olmayan bir şef yüzünden dokunduğum her kitap birer sülük, kene, bit, pire gibi görünmüş bana. İşten çıkarken silkine silkine, eve her varışımda yıkana yıkana bir hâl oluyorum. Yatağa attığımda kendimi, sanki kitaplar dolaşıyor üstümde. Öyle bunalıyorum. Hayat nedir ki gerçekten abi... Tüm bunlar yetmiyormuş gibi, benim o kendini çok akıllı sanan kız kardeşimle, avanak abim, her biri ikişer ço-

cuğunu alıp eşlerinden boşanıp eve geri dönmezler mi?.. Gel de yaşa bu evde?.. Her birinin derdi koca bir dağ gibi. Ne doruklarına çıkılabilir, ne eteklerinde yaşanabilir. İyi ki bir delilik edip de, şu Songül karısının önüme çıkardığı o eciş bücüş adamlardan birine kanmadım. Yoksa benim sonum da bunlarınki gibi olacaktı. Peşime takmış bir sıpa şimdi annemin evine dönmüş olacaktım. Çok şükür ki akıllı davranmışım. Her neyse şimdi bu evde iki dul, dört velet, yaşlı anne-baba ve ben... Yaşayabilir miyiz aynı evde. Zavallı annemle babam... Ne akrabalara anlatabiliyorlar bu durumu, ne de komşulara... Babam kahveye gitmelerine, annem komşu gezmelerine son verdi böylece. Ama ben yaşamaya çalışıyorum işte o evde. Koca götlü Songül nereden bilecek bunu?.. Desem ki ona; bak senigidi kırktarak, benim evde yaşadıklarım şunlar şunlar, iş yerimde yaşadıklarım bunlar bunlar... Eminim, vallaaa diyecek ki; eeee ne olmuş, ne var bunda hayat böyledir işte... Al o hayatı çal başına desem, eski defterleri açacak... Tepmeseydin kısmetlerini diyecek... İş işten geçtikten sonra yakınıp durma diyecek bana. Hani tüm bunları gözüme soka soka söylemeye hakkı olsa yine de duymazdan geleceğim, ama öyle değil ki; daha ben otuzlarımdayken bile karşıma çıkardıkları daha önce de söylediğim gibi kör-topal cinsinden adamlardı. Şundan eminim, bu koca götlü hayat boyu tüm bunları başıma kakıp duracak... Bundan zevk alıyor. Benim hayatımı alan şeyler, ona hayat veriyor sanki. Şimdi ona desem ki; kız kırktarak, sen önce koca diye yatağına aldığın o un çuvalına bir baksana... İçi bira dolu un çuvalı. Allaaah!.. Ne güzel olur ama... Nasıl da morarır, kızarır, edepsizleşir, kudurur... Ama diyemem ki. Kıyamam zira. Hayatta bir dostum o var zaten. Onu da kaybedersem... Ben bu denli inceyken ona karşı, onun bana dediklerine bak; burnum fare

deliği gibiymiş... Aslında biliyorum; şakacıktan söyledi. Ne yalan söyleyeyim, sever beni. Sever de sevmesine işte bu adama taktı. Oysa adamı ne tanıyor, ne biliyor. Beni kötüleyerek adamı yüceltiyor. Böylece dengi dengine olmadığımızı anlatmak istiyor kendince. Sorsam ona balkondan uzanıp; eminim sabaha kadar anlatır. İyi ki söylemedim; o adamı internetten bulduğumu. Önce mesaclar, selamlar, şifreler, sonra resimler, telefonlar, hayat hikâyeleri... Ay abi vallahi... Adamın bir hayat hikâyesi var... Roman... Roman ne ki film... Sana sadece şu kadarını söyleyeyim; adam siyasi, kaçıp gitmiş yıllar önce Avrupa'ya. Gidip kurtulmuş. Bir kurtuluş hikâyesi abi. İşkencelerden kurtulmuş ama, başka şeyler yakalamış onu. Ne çok hastalığı var. Benimki gibi sadece bir alercisi olsa neyse, adamda ne mide var, ne böbrek, ne safra... Kaç kez ameliyat oldu. İki ameliyat parasını ben yolladım. Şükür iyi geldi. Atlattı bunları. Şimdi ise kalbinden ameliyat olacak. Bir ara şeytan girdi aklıma, neler oluyor yahu diye sormaya başladım kendi kendime. Anlayışsız adamın tekidir dedimse de müdürüm için, bir eşref saatinde sordum ona; müdürüm bak dedim, sen o yılları birebir bilirsin, şurasından burasından bulaşmışsındır ne de olsa, böyle böyle bir adam var, hikâyesi şu şu... Tanıyor musun onu?.. Böyle bir ismi biliyor musun?.. Gülüp durdu müdürüm. Çıkıp gittim odasından. Ertesi gün günaydın diyecekken ben ona, o hâlâ gülüyordu. Bozulmadım desem yalan olur, ama en iyisi benim de gülmemdi. Gülüp durduk. Biz gülerken tüm bunlara bir anlam veremeyen, o ne olduğu belirsiz şefim dikmiş gözlerini, açmış kulaklarım sinsi sinsi bakıyordu. Utancından olsa gerek gülümseyip durdu. Sırıtkan sırıtkan baktı bana. Kalp ameliyatı pahalı bir şey. Bekle dedim ona; ikramiyemi alınca gidersin hastaneye. Şimdi bunların hepsini o Songül karısına anlatsam; şöyle karşıma

geçip bilmiş bilmiş konuşacak, canımı sıkıp duracak. En iyisi azını bilsin. Şimdiye dek her şeyi bildi de ne oldu ki... Her bildiği şeyi başıma kaktı, kendi haline bakmadan... Sahi ya abi, bu adam benim için son şans mıdır?.. Geceleri rüyamda görüyorum onu. O gelince hani şu bitler, pireler, sülükler, keneler var ya, onlar kaçışıp duruyorlar, her biri kendi deliğine giriyor. Sadece o kalıyor yanımda. Geceler boyu sohbet ediyoruz. Hele de sohbeti bir tatlı, bir tatlı... Nasıl anlatsam... Kırlara çıkıyoruz, denize gidiyoruz, meyveler topluyoruz bahçelerden, perdeler beğeniyoruz evimize, saksılar koyuyoruz balkona, çiçeklerimiz Songülünkilerle konuşuyor, çoluk çocuğa karışıyoruz. Songül hanım onları bir seviyor bir seviyor, torunlarım çoğaldı diyerek bir çalımlanıyor göresin... Hediyeler alıyor onlara, zıbınlar, oyuncaklar, patikler... Ah bir de şu bizim dulların veletleri, onların sabah gürültüleri olmasa var ya... Ben öyle yaşayıp gideceğim. Ama ne mümkün?.. Bırakırlar mı insanı yalnız başına... Çaresiz kalkıyorum. Tanrım ne kadar yorulmuşum. Aynaya varsam ne göreceğimi biliyorum. Onun için önce kuaföre gidiyorum. Nasıl olsa o beni benzetir bir bildiğine. Sana gelmeden önce de uğradım ona. Nasıl da güzelleştirdi beni. Biraz boğazıma bakmalıymışım, kiloya ihtiyacım varmış, öyle dedi. Sence de öyle mi abi?.. Deminden beri hep ben konuşup duruyorum, neden hiçbir şey söylemiyorsun?.. Bari bir kahve daha söyle, bu kez konyağı sert olsun.

O Yaz

Ortaokulu bitirdiği gün; babası ona bisiklet alamamıştı ama; başka bir ödül vermişti. Ailecek köye gideceklerdi. Annesi, babası, küçük kardeşi ve kendisi... Aslında kaç yıldır planlıyorlardı bunu. Ama, niye ise; anlayamadığı engeller çıkıyordu işte... Bu kez öyle olmayacaktı. Essahtan ciddiydi babası... Çocuklar toza toprağa bulansınlar, tarla çayır görsünler, eş-dost tanısınlar, babasının hangi koşullarda doğup büyüdüğünü bilsinler istiyordu... Annesinin pek umudu yoktu ama; babası çalıştığı iş yerinden yıllık iznini almıştı bile.

Sezgin, hayal meyal anımsıyordu köyü. Köyün orta yerindeki çeşmeyi, yalaktan su içen hayvanları, hemen oracıktaki karakavağı, karakavağın gölgesine konan çerçileri... Onların getirdiği şekerleme, leblebi, kara üzümleri... Yanaklarından şapır şupur öpen o yaşıl kadım... gerisi yoktu... Zorlasa bir-iki şey daha çıkardı belki... Ama nasıl olsa gidiyorlardı işte... Yıllar sonra, ilk kez...

Babasının dediğine göre; köy bu yaz çok kalabalık olacakmış. Neredeyse şehirde yaşayan herkes, yaz tatil için köye dönüyormuş...

Bu sevindirdi onu, üstelik içine de bir ateş düşürdü. Aynurlar da geliyor muydu acaba?.. İçi kabardı, gözleri ışıdı, tırnaklarını kemirdi... Ona açılmak; "Aynur biliyor musun, seni seviyorum," diyebilmek için bundan daha güzel bir fırsat olabilir miydi?.. Şu kahrolası mahallede, okul yolunda, ders aralarında onu görmesine görüyor, bakmasına bakıyor, konuşmasına konuşuyordu da, işte öylesine... Dersin nasıl?.. Fizikçi ne gıcık bir adam, şu bakkalın oğlu sinir mi sinir... Kısa kısa, yolları kesiştikçe, sesleri karıştıkça, gözleri buluştukça... Böylesine kısacık anlarda bile, bütün mahalle, bütün okul kendilerine bakıyormuş, durumu anlıyorlarmış gibi geliyordu ona. Dile düşer, rezil olurlardı. Tüm sihir bozulur, bu aşk henüz başlamışken biterdi. Ayrıca babası bir duysa, gebertirdi onu. Annesinin yüzüne nasıl bakardı?

Evet böyle ama; içindeki bu ateşe ne demeliydi?.. Onu daha ne kadar bastırabilirdi. Bu durumu bir Allah, bir kendisi, bir de Aynur biliyordu. Aynur gerçekten biliyor muydu?.. Biliyordu, biliyordu... Bilmese; "Sezgin senin doğum günün ne zaman?" diye sormaz ve o şiir kitabını hediye etmezdi... Onun için biliyordu. Ama bir türlü de konuşamamışlardı. Kaç kez niyetlenmiş, hemen vazgeçmişti... O kısacık cümleyi söyleyiverse bir çırpıda, sadece Aynur değil, tüm dünya alem duyacakmış gibi geliyordu ona...

Onun için bu köy işi çok iyi olmuştu.

Köy nasıl olsa tenhaydı... Tüm yaz, oyun oynayarak, dere tepe dolaşarak geçireceklerdi... Dere boylarında, ağaç gölgelerinde koşturup duracaklardı. Ama tabii Aynurlar da geliyorsa?..

Kime sormalı, nasıl öğrenmeliydi?..

İçi içini yedi. Kendi kendini tüketti.

Çıkıp bakkalın önüne dikeldi. Kısmetse, akşam ekmeğini almak için bakkala Aynur gelirdi...

Bir bekledi, iki bekledi, titizlendi, dertlendi, pirelendi,

bitlendi. Böylesi durumlarda çare olurmuş diye biliyordu; elini cebine atıp paralarını yokladı, hızla içeri girip; "Bakkal amca bir paket sigara versene," dedi. "Hangisinden oğlum?.." diye bir soru beklemiyordu, şaşakaldı, çabuk toparlanıp, parmağıyla işaret ederek "şundan" dedi, şu kırmızı olanından..."

Paketi nasıl açacağını bile bilmiyordu. Sonunda becerebildi. Mahallenin büyük oğlanları gibi içecekti. Şöyle fiyakalı fiyakalı... Dumanını göğe savura savura... Ah, of diye diye... Gün gelecek, bu işte ustalaşacak filtreyi ısıra ısıra konuşacaktı...

Öksürüklere boğuldu. Gözlerinden yaşlar geldi... Yüzünü gözünü silerken; birden irkildi:

"A, aaa... Sezgin sen sigara mı içiyorsun?.."

Kızara bozara, mahcubiyetinden gebere gebere; kekeleye kekeleye;

"Yok" diyebildi, "Yok Aynur, içmiyorum..."

"Peki bu ne?.."

"Hiiiç... İşte öylesine, deniyordum..."

"Bir daha deneme lütfen..."

"Tamam denemem, attım işte."

Bu durum Aynur'un hoşuna gitmişti.

Sesi şimdi daha yumuşaktı:

"Bu saatte ne arıyorsun burada?.."

"Seni bekliyordum."

"Beni mi?.."

"Evet seni."

Bu Aynur'un daha da hoşuna gitmişti.

"Neden ama?.."

"Babamlarla birlikte köye gideceğiz de, siz de gelecek misiniz diye soracaktım."

"Sahi mi?.."

"Evet sahi..."

"Ne güzel, biz de geleceğiz, babam öyle dedi."
"Harika... Harika... Sevincimden uçuyorum..."
"Dur dinle... Beni de al yanına..."

* * *

O akşam, o gece geçmek bilmedi.

Sırt çantasını akşamdan özenle hazırladı.

Aynur'un ona doğum gününde hediye ettiği şiir kitabını almayı da özellikle unutmadı.

Öyle huzurluydu ki... Ah bir de şu sigarayı hiç denemeseydi... Aynur'a yakalanması kötü olmuştu. Kim bilir kızın aklına ne gelirdi?.. Ama olsun, nasıl olsa o Aynur, affederdi.

* * *

Otobüs kıvrıla kıvrıla hızla gidiyordu. Ne sağa dönüyor, ne sola, ne yolunu şaşırıyor, ne kimseye bir şey soruyor... Babasının arka koltuktan, işte burası şu şehir, burası şu kasaba, karşıdaki dağın adı şu, şu ırmağın adı bu gibi cümleleri olmasa, Aynur'dan hiç ayrılmayacaktı... Aynur bir hayal... Bir sis, bir buğu... Çoğu kez bir ışık... Bazen resim... Bir şu yamaçta, bir bu... Kimi kez telgraf telinde, kimi kez bir kuşun kanadında... Ah, keşke şu anda kardeşinin yerinde o oturuyor olsaydı. Ellerini tutsaydı, saçlarını okşasaydı. Nefesini hissetseydi nefesinde... Ona güzel sözler söyleseydi. Güldürseydi.. Gülselerdi... Öpseydi onu... Öpüşselerdi...

Babası yine bozdu; "Şu köprü var ya, şu köprü, o Selçuklulardan kalma..."

Kimden kalmaysa kalma... Bize ne... Bana ne... Şu babam da ne çok şey biliyor. Sanki tarih, coğrafya dersindeyiz!..

"Efendim babacığım" deyip sonunu dinlemeden, yine kendi dünyasına döndü. Aynur yine otobüsün camındaydı. Sarı sarı saçları, kınalı mı kınalıydı... Cicikleri avuç içi kadardı. Pembe çiçekli fistanının içinde ele avuca sığmaz, ya-

ramaz bir çocuk gibiydi... Seslense ürkecek, uzansa kaçacak gibiydi...

Uyuyakaldı.

* * *

Uyandığında, kardeşi, annesi, babası toparlanıyorlardı. Otobüs durmuştu. Belli ki gelmişlerdi. İnince otobüsten, taze temiz havayla kendine geldi. Az bir yolları varmış, babasının dediğine göre, şu tepeciğin öbür yüzünde, derenin kenarındaymış köyleri... On beş, bilemedin yirmi dakikada ulaşırlarmış oraya.

Herkes kendi çantasını sırtlandı. Düştüler toprak yola...

Babasını hiç bu denli mutlu görmemişti... Çocuk gibiydi.. Bir o çiçeğe koşuyordu, bir buna... Başlarını okşuyor, eğilip kokluyor, kimilerini alıp onlara uzatıyor. Otlar koparıyor, avucunun içinde ezip suyunu çıkartıyor, öylece kokluyordu... Onlara adlarını öğretiyordu: "Şu boylu boslu, dikenli olanın adı kangal... Dış kabuğunu soyunca eşkini çıkar içinden... Bu sıcak havada bile buz gibidir... Hart hart ısırınca; dünyanın bütün tadlarını aynı anda birlikte tadarmış gibi olursunuz... Aç gözlülük ederseniz, diliniz damağınız kamaşır. Şunun adı dana kuyruğu... Bu çiğdem. İkisinin de toprak altındaki yumru kökleri yenir. Bu yemlik, tuzlayıp yufkanın içine dürdün mü, değme gitsin... Şunlar madımak.. Yarın anneniz ondan bize çorba yapar... İşte şu da çoban yastığı... Bakın, nasıl da yumuşacık, kuş tüyünden yastık gibi... Çobanların yorgunluğunu alır...

Ötede, şu uzaktaki kevahır... Lanet bir ottur... Yayıldıkça yayılır, buğdaya, arpaya gün yüzü göstermez, toprakta ne kadar nem, gıda varsa kendine toplar... Onunla, öyle tırpanla, orakla başedilemez. Köküne inilmedikçe, her bir damarı bulunup kayalığa saçılmadıkça sonu gelmez. Şu pembecik pembecik, ak benekli, kırmızı çemberli

olan ise gelin süsü. Yörenin en güzel gelinlerinin duvakları bu çiçekle süslenir. Mevsimi değilse çiçeğin, buna benzer kanaviçeler işlenir."

Aynur'u öyle bir duvakla düşündü. Ne güzel yakışmıştı...

Uzun sürmedi bu dalıp gitmesi.

Babası ne çok şey biliyordu. Coşkuyla anlatıyordu:

"Bakın bu yaban yoncası, yol kenarlarında, tarla sınırlarında olur. Tazeyken biz yeriz yapraklarını, biraz büyüyünce de hayvanlar... Şu dizi dizi taze toprak yığınları, kösnünün eseri. Yeraltında tünel açıp gider... Bitki kökleri arar... Ben küçükken köyün bütün çocukları birleşir, bu tünellere su salar, onu dışarıya çıkmaya zorlar, yine de yakalayamazdık. Biz, tünelin iki ucunda elimizde taş ve sopalarla beklerken, o yeni bir tünel açmış, başka bir kanala geçmiş, çok daraldıysa, dışarı çıkıp kaçmış olurdu. Şu uzaktaki alıç ağacı... Güz gelince, kuşlardan arta kalan meyvelerini kapışır dururuz..."

Yol ne çabuk bitmişti. Ve ne çok şey öğrenmişti şu kısacık sürede... Köylüler onları mezarlığın orada karşılamışlardı. Sanki bütün köy boşalıp gelmişti. Ne çok kişi yüzünü gözünü öpmüştü... Bu hoş bir şeydi, ama bir de ter kokmasalardı.

Bebekliğinden, çocukluğundan kalma kimi resimler de bir bir çıkageliyordu. Okulu anımsadı, köyün altındaki kavaklığı, Nazlı dereyi... Harman yerini... Bir adam vardı, pos bıyıklı... Kalın kaşlı... Değneği hiç elinden düşmezdi. Öksüre öksüre konuşurdu, cebinden leblebi-şeker hiç eksik olmazdı...

Annesine sordu da o adamı, çoktan ölmüşmüş...

* * *

Haber tez yayıldı köy yerinde; Aynur'un babasıgil, yarın geliyorlarmış... Nasıl sevindi. İnanamıyordu buna. Beklediği o güzel gün sonunda geliyordu. Şehirde yapamadığını,

köyde yapacak, Aynur'a onu sevdiğini söyleyebilecekti. Hem de Nazlı derenin kıyıcığında, kavakların altında. Belki yanaklarından öperdi. İzin verirse Aynur, dudaklarından hatta... Ciciklerini ellemesi ayıp olurdu. Yakışmaz... Dalgası değil ki o, sevdiği kız... Mahallenin büyük çocuklarından öğrenmişti bunu. Dalga başka, aşk başka...

Amcasının evi ne büyüktü. Girişte uzunca bir hol. Holün karşı duvarında kocaman bir ocak. Arkada mutfak. Mutfakta, raflar telkekler, kalaylı kaplar, koca koca kara kazanlar, kepçeler, helkeler, bakraçlar... Temizliği ve düzenliliğinin dışında, hiçbir şey annesinin mutfağına benzemiyordu. Tüm mutfak eşyaları nedense ona, kocaman gelmişti. Elleri de öyleydi. Bütün köylülerin elleri kocaman ve sertti... Bunu babasına sormalıydı. Yüzleri esmer, gözleri kırışık, elleri buruşuk... Neden acaba?..

Ama o asıl soruyu Aynur'a soracaktı; "Sen de beni seviyor musun?.." Tabii o kendiliğinden söylemezse...

Gün batar batmaz, köyü ayaz basmış, imdatlarına ocak yetişmişti, koca kara kazanın altında çalı çırpı, çatur çutur yanıyor, çıngılar oraya buraya saçılıyor, alevlerin gölgesi, beyaz badanalı toprak duvarda oynaşıp duruyordu. Ne eğlenceliydi...

Mis gibi soda kokan çiçekli yorganın içine gömüldüğünde her şeyden kopmuştu. Bu sıcacık yerde sabaha kadar Aynur'la birlikte olabilirdi artık. Ne gelen olurdu, ne giden, ne soran olurdu, ne soruşturan... Özgürdü yorganın altında... Tüm kötülüklerden korurdu yorgan. Hem annesiyle babası da yorganın içine gömülmüyorlar mıydı, bunu kaç kez görmemiş miydi?..

* * *

Sabırsızlıktan ölüyordu. Bir yandan da kimseye belli etmemeye çalışıyordu. Beklediği o saat gelmişti. Yine tüm

köylü evlerinden boşalmış, dün olduğu gibi bu yeni gelenleri karşılamak üzere, mezarlığa doğru akın etmişlerdi. Sezgin kardeşinin elinden tutmuş, bırakmıyordu onu. Güç alıyordu çocuktan... O da mızmızlandıkça mızmızlanıyordu. Salak... Bilseydi ki abisi niye elini öyle sıkı sıkı tutuyor... Neyse bilmemesi daha iyi... Ağzından kaçırıverir birinin yanında. Rezil olurdu. En iyisi bilmemesi.

Herkes birbirini öpüyor mezarlığın önünde. Birden küçük kardeşini bırakıp kalabalığın arasından elini Aynur'a uzattı. Kendinden beklemediği bir cesaretle onu çekip yanaklarından öptü. Öperken kulağına, "Yarın öğlen seni şu kavakların altında bekliyorum," dedi. Bunu nasıl diyebildiğine kendisi bile inanamadı. Aynur dönüp kavaklığa bakınca, mesajının yerine ulaştığını anladı. O büyük küçük herkesin birbirini öptüğü toplu törende, tüm bunlar oluvermişti işte. Söyleyebilmişti söyleyeceğini.

* * *

Akşam yemeğinden sonra adetti köy yerinde çeşme başında buluşmak. Köyün çocukları, gençleri, dışarıdan gelenler toplanmış, her biri bir taşın üstüne konmuş konuşuyorlardı. Aralarında Aynur da vardı. Onunla hem göz göze gelmek istiyordu, hem de istemiyordu. Kaçamak kaçamak, küçük küçük bakışlar atıyordu sadece. Havadan sudan konuşuyorlar. Kimileriyle yeni tanışıyorlar. Sen kimin oğlusun, sen kimin kızısın?.. Sanki annelerini babalarını tanıyorlarmış gibi... Dersler, öğretmenler, sinemalar, arabalar, şairler, şarkıcılar... Bilgiç bilgiç...

Ne kadar zaman geçtiğini bilemediler.

İçlerinden biri; "Anne!.." dedi, "Ne kadar çok yıldız var burada?.."

Bütün başlar havaya kalktı, gözler göğe dikildi. Gerçekten de ne kadar çok yıldız vardı burada... Sanki havaifişek

gökyüzünde asılı kalmış... Renk renk... Parlak parlak... Işıl ışıl... Kıpır kıpır... Say say bitmez.

Biri; "Harman yerine gidelim," dedi, "oradan daha iyi görürüz."

Sürüyle koştular oraya... Yattılar yere; başladılar saymaya... Kim daha çok yıldız sayacak?.. Binlerce yıldız... Yerde ateşböcekleri, gökte yıldızlar. Bitmez ki saymakla... sonra paylaştılar aralarında.

"Bu benim yıldızım, hani şu parmağımın ucundaki. Kimse ellemesin onu. Hayır o benim, önce ben işaret ettim, sen başkasını al. Olmaz vermem yıldızımı..."

"Aynur seninki hangisi?" diye sordu Sezgin.

Onun yanıtı manidardı:

"Seninkinin yanındaki..."

Bereket öbürleri duymamıştı bu konuşmayı.

Sonra yıldızlara ip atıp yükseldiler gökyüzüne. Oradan baktılar dünyaya... sahi oradan nasıl gözükürdü yeryüzü?..

Köyün yerlisi çocuklar, şaşırdılar bu şehirli bebelerin salaklığına... Yıldızlarla da oyun mu oynanırmış?.. Yıldızlar da paylaşılır mıymış... Allahın yıldızı işte.

Sezgin, bunu da sormalıydı babasına; neden köyde bu kadar çok yıldız var da şehirde yok?..

* * *

Elinde şiir kitabı, çeşmenin yanından geçiyordu Sezgin, Aynur ulaşmış olmalıydı kavaklığa.

Birden nereden peydahlandıysa, yaşlı bir kadın yolunu kesti; önüne dikildi:

"Nereye böyle Emine'nin oğlu?.."

"Heeç bibi... Geziyorum işte..."

"Şuna bak geziyormuş boş boş... Kızın ardından gidiyorum demiyor da... seni edepsiz..."

Ne diyeceğini bilemedi. Şaşakaldı. Kekeledi. Kızardı.

Terledi...

Dediklerini ancak kendisi duyabildi:

"Bu köylülerden de hiçbir şey saklanmıyor yav..."

Canı sıkılmıştı... Hem de çok. Nerede hata yapmıştı... Şu kadın nereden, nasıl biliyordu bunları. Sır gibi saklıyorlardı oysa.

Yüzünü çevirip yolunu değiştirdi.

Ayakları çarpık çurpuktu.

Evlerin arkasına dolanıp öylece düştü kavaklığın yolu-na. Dönüp arkasına o yaşlı kadın kendini izliyor mu diye bakmaya cesaret bile edemedi.

Aynur onu görünce, sırtını dayadığı kavağın dibinden doğrulup; "Merhaba Sezgin, nasılsın?" dedi.

Sesi ne tatlıydı.

Gözleri dün akşamki yıldızlar gibi.

"Sağol," dedi, "iyiyim."

Sesi titrekti, yüzü hâlâ kırmızı.

"Sen nasılsın?.."

"İyiyim... Şimdi daha da iyi."

Yan yana oturdular. Aynı kavağa sırt verdiler. Bacaklarını kabarmış çiçekli otlara doğru uzattılar. Biraz daha uzansalar kaybolacaklardı.

Susakaldılar.

Nazlı dere şırıl şırıl akıyordu.

Hafifçe esen rüzgârla, kavağın yaprakları oynaşıp duruyordu. Arılar, böcekler, kelebekler uçuşuyor, çekirgeler zıplıyor, çiçekler salınıyor, çevre; papatya, gelincik, yonca kokuyordu.

Böyle bir şeyi ilk kez yaşıyorlardı.

Kalp atışları sırtlarından kavağın gövdesine vuruyor, kavak onu öbürüne taşıyordu. Sarsılıyordu kavak... Zangır zangır titriyordu... O da şu ömründe böyle bir şey ilk kez yaşıyordu. Bundan olmalı, yel estikçe yaprakları türkü söylüyordu.

Uzun süre o türküyü dinlediler.
Hiç konuşmadılar.
Aslında ne çok şey konuştular.
Sonra kalkıp tek tek evlerine döndüler.
* * *
Gözüne uyku girmedi Sezgin'in.
Bu yatak dünkü yatak değildi.
Bütün planlarını o cadı kadın bozmuştu.
Küçükken annesinden dinlediği masallardaki, kötü kalpli o dev anası cadı gibiydi. Birdenbire önüne dikilivermişti işte. Aynur'a açıktan açığa "seni seviyorum" diyememişti... Konu aşk olunca; şehir-köy fark etmiyormuş meğer... Meraklılar, dedikoducular, bozucular, yıkıcılar her yerde aynıymış...
Küstü gitti...
Ne zaman uyuduğunu bilemedi.
Sabah olunca çantasını vurup sırtına, düştü yollara... Annesine; "Köyün arazisini tanımak istiyorum, gezeceğim biraz," dedi.
Derelerden geçti, kıraç bayırlardan, bol otlu düzlüklerden... Yoncalıklar gördü, ekin tarlaları, mercimek, nohut tarlaları... Gözelerden su içti. Pınarlarda yüzünü yıkadı. Yolda gelirken babasının tanıttığı otları, çiçekleri tanıdı bir bir... Bir tavşan fırlayıverdi işte... Bir kartal havalandı... Bir yılan kaydı taşların arasına... Kertenkeleler kaçışıverdi bir taş atınca. Çokça serçe, sığırcık gördü... Gürültüyle bir karga sürüsü geçti. Uzaktan bir çobanın kaval sesi geldi... Aklında ne Aynur vardı, ne de o cadı... Hepsine, her şeye küstü... Şu gördükleri başka bir şeydi. Otobüsten inince, babasının çocuklar gibi neden sevindiğini şimdi anladı.
Yolu bir uçurumun başına çıktı. Ürpererek durdu.
Aşağısı derin mi derin...
Ne ucu gözüküyor, ne dibi.

Uzun uzun inceledi.

Oraya inmenin bir yolu olmalı... Keşfetmeli.

Arayıp durdu.

Sonunda buldu: "Şu engin yamaçtan, yavaş yavaş, dikkatlice inersem eğer, düşmem herhalde..."

Usul usul bastı taşlara. Oynak mı oynak.

Sel olup aktı taşlar.

Akıl edip sırt çantasını aceleyle çıkartarak üstüne oturdu. Karda kayar gibi irili ufaklı binlerce taşla birlikte kayıverdi aşağıya. Durduğunda, ardından taşlar akıyordu hâlâ.

İnanamadı buna. Sağını solunu yokladı, kendini dinledi, yaralanmamıştı. Bu iyiydi. Ama bu kayma işi ne kadar uzun sürmüştü. Gözlerini kapamasa kesin ölürdü. Baktı da yukarıya doğru, uçurumun başını falan göremedi.

Sağını solunu sildi, yüzünü gözünü temizledi.

Dinleyince anladı. Bu akan taşların sesi değildi, su sesiydi. Arayınca buldu. Bir dere vardı. Deli bir su, coşkun coşkun akıyordu. Eğilip bir avuç aldı. Buz gibiydi. Bir avuç daha... Kendine geldi, korkusu uçup gitti. Ne de olsa yalnız değildi...

"Sen nereden geliyorsun?" diye sordu dereye; "Nereye gidiyorsun..."

Dere şırıltılarıyla yanıt verdi.

Arkadaş olmuşlardı. Düştü peşine...

Dere gider, Sezgin gider, dere gider Sezgin gider.

Sağ yan yamaç, sol yan yamaç... Uçurum mu uçurum... Koca koca kayalar... üst üste, kat kat. Sanki testereyle kesmişler gibi. Gökyüzü bir görünüyor, bir kayboluyor. Güneş çekip evine gitmiş sanki. Dere bir koşuyor, bir dinleniyor. Bir göl oluyor yumak gibi, bir inceliyor ip gibi... Bir köpürüyor, bir susuyor.

Ayakkabılarını çoraplarını çıkarıp bağcıklarıyla sırt çantasına bağladı.

Dere şimdi daha da soğuktu. Giderek alıştı.

Suyun içinde bastığı yerler ne kadar düzgündü. Halının üstünde yürüyor gibiydi.

Kıyılarda, kaya aralarında çok az bitki vardı. Babasının gösterdiklerine benzemiyordu bunlar... Dokunmaya, koparmaya, koklamaya cesaret edemedi. Ya zehirliyse diye düşündü.

Derenin peşinden ne kadar gitti bilemedi.

Birden bir ses geldi. Bir kuş ötmüştü.

Bir değil binlerce kuş sesi...

Anladı ki yankılanıyor...

O da onlara seslendi: "Merhabaaa..." Binlerce merhaba... Ses bir o yamaca vuruyor, bir bu yamaca... Çoğaldıkça çoğalıyor... Zayıflayıp yok oluncaya dek ne çok zaman geçiyor.

Kuvvetlice bir kez daha bağırdı: "Merhabaaa..."

Merhabası bitmeden, sesine başka bir ses karıştı. Yukarıdan geliyordu: "Kim var ordaaa?.."

"Benim, ben varım buradaaa..."

"Kimsin... Nerelisin?.."

"Höyük köyündenim, Höyüük..."

"Kimin oğlusun?.."

"Emine'nin Ali'nin oğluyuuum..."

"Adın Sezgin mii?.."

"Evet, eveet..."

"Ben de Çavuşgilin Halil'in oğluyuuum..."

"İyi iyi..."

Bir daha ses gelmedi yukarıdan.

Yeniden dereyle baş başa kaldı.

İki yamaç giderek birbirine daha da yaklaşıyordu. Uzatsalar elleri birbirine değecek gibi... Su bile zorlanıyor, o sıkışıklıkta özgürce akamıyordu. Öyle ki, kimi dar boğazlarda tüneller açıp aktığı bile olmuştu. Bu dar yerleri, sel suları getirdiği küçük taşlarla, çakıllarla, yıllarca öyle dövmüş

öyle dövmüştü ki, yeni tıraş olmuş yüz gibiydi, iki yan...

Hava kararacak, köye dönmekte gecikeceğim, nereden yol bulup da yukarıya çıkacağım diye meraklanırken, ortalık birden aydınlandı. Sağ yamaç, açılıp uzaklaşıverdi şöyle...

Otların, çiçeklerin boy attığı yemyeşil bir çayırlıktı şimdi önündeki...

O coşkun dere konuşmuyordu artık.

Sezgin son kez seslendi ona: "Hoşça kal deli dere, arkadaş canlısı güzel dere... Beni buralara dek getirdin... Hoşça kal..."

Böcekleri, sinekleri, kurbağaları, çekirgeleri, arıları ürküte ürküte daldı çayırın içine... O yürüdükçe ardında bir iz kalıyor, kimi otlar yeniden başlarını doğrultmaya çalışıyorlardı. Çiçekler, tozlarını, boyalarını, kokularını sağa sola saçıyor, Sezgin'e "merhaba" diyorlardı.

Sağa doğru açılan yamaçta, çayırın bittiği yerde, kocaman bir mağara ağzı gördü. Dışı kara, içi karanlıktı. Hemen aklına geldi; bu babasının anlattığı ayı ini olmalıydı. Hâlâ ayılar var mıydı acaba?.. Nereden olacak?.. O, yıllar önceydi. Ayı mı kaldı memlekette... O artık belgesellerde... Yine de korka korka yürüdü o yana doğru... O yaklaştıkça, büyüdükçe büyüyordu mağara. Korkusu da tabii... Vazgeçecekti ama keşfetme duygusu her defasında baskın çıkıyordu. Yine de kocaman bir taş aldı otların arasından, ağırlığını yoklayıp şöyle rahatça fırlatabileceği cinsten.

İyice yaklaşınca seslendi: "Merhaba, merhabaaa..."

Sesi yeniden kendine döndü: "Merhaba, merhabaaa..."

İyi, kimse yokmuş, diye düşündü.

Olsaydı ayı, o da derdi: "Merhaba, merhabaa..." Eşek değil ya... Ayı bu.

Cesareti arttı. İyice yaklaştı... Girdi içeri... Birkaç adım attı.

Ne kadar serin içerisi, arkaya doğru derinliğin sonu yok. Rutubet kokuyor, is kokuyor.

İleriye gitmeye korktu...

Işıkta kaldı. Çöküverdi külle karışmış toprağa.

Sırt çantasını yastık yapıp uzanıverdi yumuşak zemine. Ne kadar çok yorulmuştu...

Birden bir şey damladı üstüne. Ne olduğunu anlamaya çalışırken, bir damla daha... Gözlerini yukarı dikince anladı: Bu bir arı sürüsüydü. Bir kayanın yarığına yuvalanmış vızıldıyorlardı, yumak olmuşlardı, patlamış basket topu gibi... Bu damlayan da baldı.

Ürkütmemeliydi onları... Sokar, gebertirlerdi kendini...

Avucunu tuttu damlaya...

Tuttu yaladı, tuttu yaladı...

Ne hoş bir baldı. Bakkaldan aldıklarına benzemiyordu ama, basbayağı baldı işte. Biraz acımsı...

Yaladıkça avucunu, hoşuna gitti...

Kimi kez hızlanıyor, kimi kez yavaşlıyordu damlalar...

Arılar bir çiçeklere koşuyor, bir yuvalarına dönüyorlardı... Uzun süre izledi onları... Kimilerini tanıdı bile...

Her düşen damla, bir öncekinden daha tatlıydı, daha acı...

Yaladıkça yaladı... Ağzının suyu tükendi... Damaklarına, dudaklarına bir şeyler oluyordu. Görüntüler bir gidip bir geliyordu... Bacaklarını toplayamıyor, doğrulup kalkamıyordu.

Arıların sesiyle, Aynur'un sesi birbirine karışıyordu. Arılar gitmiş, Aynur kalmıştı şimdi. Nazlı derenin kenarında, o kavağın altındaydılar.

"Bu şiir kitabını anımsadın mı?" diye sordu Aynur'a.

"Anımsamaz mıyım, ben almıştım onu sana, doğum gününde..."

"Hadi şiirler okuyalım, bu kitaptan."

"Bir sen oku, bir ben..."
"Önce sen, sonra ben..."
"Bu şair ne diyor biliyor musun?.."
"Ne diyor?.."
"Seni seviyorum diyor."
"Nereden anladın?.."
"Söyleyişinden belli."
"Öyle mi?.."
"Evet öyle..."
"Öyleyse ben de seni seviyorum."
"Ben de seni..."
"Niye daha önce söylemedin bunu?.."
"Şimdi söylüyorum işte..."
"Gerçi biliyordum da..."
"Ben de biliyordum."
"Nasıl anlamıştın?.."
"Benim yıldızımın yanındaki yıldızı seçtiğinden belliydi..."
"Yok canım daha önceden belliydi."
"Oysa ne çok çalışmıştım anlamayasın diye..."

Çimenlerin üzerine iyice uzandılar, sarıldılar birbirlerine, sıkı sıkıya... Yel vurdukça ırgalanan yapraklar bir bir üstlerine yağdı. Yorgan oldu. Nasıl da sıcaktı... Birbirlerinin nefesini içiyor, terini kokluyorlardı... Uyuyakaldılar...

* * *

Ambulansta gözlerini açtığında; annesi ile babasının yüzünü bulutlar arasında görür gibi oldu. Hâlâ sayıklıyordu: "Aynur seni seviyorum."

O Kış

Onbeş tatil gelince (sonradan öğrendik adının sömestr tatili olduğunu), biz köy çocukları özgürlüğümüze kavuşurduk. Çünkü öğretmenimiz kendi köyüne gider, biz de seyiplenmiş olurduk. Kimse bizimle baş edemezdi. Sıcak geniş evlerde toplanır, iş gören gelinlerin, kadınların ellerine ayaklarına dolaşır, kovuluncaya kadar gürültü eder, sonra da bir başka eve geçerdik. Taş dikip nişan alamadığımız, taze söğüt dallarından düdük yapamadığımız, dere ağızlarında kurbağa, yengeç kovalayamadığımız için, evlere hapsolur kalırdık bu kış günlerinde. Fırtına dinip hava hafif yumuşayacak olsa, fırlardık dışarıya. Harman yerlerinde, dam başlarında, yol ağızlarında, ellerimiz kızarmcaya, ayaklarımız donuncaya, sümüklerimiz şırıl şırıl akıncaya dek oyun oynardık. Nasıl olsa onbeş tatil. Nasıl olsa öğretmenimiz üç köy ötede. Gün batacak gibi olacak da, içimizden birinin anası; "Ula soykalar daha doymadınız mı oyuna, haydın içeriye," diyecek de öylece gireceğiz evlere...

Kış demek, biz çocuklar için hapislik demek. Gidebildiğimiz en uzak yer, köyün en uçtaki evi. Bir de, biri ölecek

de bu kış günü, mezarlığa kadar gidebileceğiz, o da helva yemek için...

O, yamaçlarında navruz, gelincik topladığımız; göbelek, yerelması, çiğdem, kenger eşelediğimiz buz gibi soğuk sularıyla içimizi ısıttığımız Bakırtepe'ye bile uzaktan bakabiliyoruz ancak, o da sis içinde değilse tabii.

Kış hali hapislik hali. Üstelik kaç ay.

Ne gurbettekiler dönebilir, ne de kimse gidebilir. Ama benim babam döndü. Hem de trenle... Bir istasyon ötede, Nahiye'de bindi, bizim istasyonda indi. İstasyonla köy arası ne ki?.. De ki bir selvi boyu yol... İşte o kadar...

Köyün bütün çocukları, başına toplandık. Benim babam düşünceli adamdır. Neler getirmiş neler... Herkese bir şeyler... avuç avuç leblebi, şekerleme, kuş üzümü, pestil, çir, ceviz... Hem dağıtıyor, hem de söylüyor, "Yerli Malı Haftası'nın mahsulleri bunlar..."

Nahiye'nin mektebinde çalışıyor babam. Başöğretmenden sonra gelirmiş... Babam olmasa, o okulun sobası bile yanmazmış. Onun için çok seviyorlar. Öyle diyor.

Sonra öbür torbasını açtı. Bir sürü kalem. Hem de H.B. kalemleri... Olsun, yarımsa yarımlar. Uçları açıla açıla parmak kadar kalmışlarsa kalmışlar... İçlerinde renklileri bile var. Hatta kopya kalemleri... Kimilerinin de götü silgili... Silgiler de öyle, yarım yarım... Üstlerinde tayyare resimleri var, hâlâ belli. Tebeşir kırıkları, yarısına kadar yazılmış defterler, hırpalanmış haritalar, parşömenler... Cepleri yırtık önlükler, ilikleri yırtık yakalıklar... Cömert babam benim, düşünceli babam... Herkese bir bir dağıttı. Biliyorum benim hediyemi en sona sakladı. Kâğıda sarmış, yıldızlı kâğıda.

"Bu da senin," dedi gözlerimden öperken.

Yıldızlı kâğıdı incitmeden açtım. Çıkan şeyi sevinçle öp-

tüm, öbür çocuklara gururla gösterdim. Herkes hayran kalmıştı tükenmez kalemime... Öğretmenimizden sonra köyümüzde ilk tükenmez kalem, benim oluyordu böylece... Ne güzel yazıyordu... Mavi mavi... İnce ince... Hoş hoş... Elimde nasıl duruyordu... Elden ele gezdi. Herkes dokundu ona. Herkes bir sözcük yazdı. Genellikle herkes kendi adını yazdı. Sonra dönüp tekrar bana geldi tükenmezim, yakama takıp öğretmenimizin yaptığı gibi, ikide bir elimle yoklayıp düzelttim onu.

Sonra öbür torbasını açtı babam. Orada anamın hediyeleri vardı: Bir kalıp sabun, bir kilo çay, bir kilo şeker... Onlar da Yerli Malı Haftası'ndan...

Sevine sevine gitti çocuklar.

Anam, babam, kardeşlerim, kaldık baş başa...

Köylünün aile nüfusu, insanlardan ibaret değildir sadece, hayvanları da ona dahildir. Onun için yatmadan önce, gaz lambasını yakıp ahıra gitti babam. İneğimiz sarı kızı, doru atımızı, canoğlan tosunumuzu, çıtak öküzümüzü, keçilerimizi görüp muayene edip sırtlarını okşayıp odaya dönecekti... Dönecekti ama gecikti... Yüzünü ekşite ekşite döndü. "Keçilere uyuz düşmüş," dedi. "Görmediniz mi çenelerinin altında göğüsleri boyunca, bir tek kıl bile kalmamış... Bu gidişle öbür hayvanlara da sıçrar.. Mazallah, köyde hayvan kalmaz, hepsi telef olur..."

Anam şaşırdı. "Tuh, tuh, vay anaam..." dedi. Kendini suçladı. Nasıl da farkına varmamıştı. Babamın emanetlerini yeterince sahiplenememişti. Ne yapsalardı. Dört tane keçi... Hepsi birden de kesilmez ki... Hani kurban vakti olsa neyse...

Sonuçta yine babam buldu çareyi: "Yarın değil ertesi gün, Nahiye'de havyan pazarı kuruluyor. Kış şartlarında zor ama, belki satabiliriz," dedi. Başımı okşadı, devam etti:

"Yarın sabah erkenden oğlumla birlikte çıkarız yola... Nasıl olsa hava dingin..."

Gözüme uyku girmedi o gece. Yediğim leblebilerin, şekerlemelerin tadını çoktan unuttum. Yastığımın altına koyduğum tükenmez kalemimi bile yoklamaz oldum. Yol heyecanı sarmıştı beni. Nahiye'ye gidecektim. Hem de kış vakti. Köyün hiçbir çocuğu, mezarlıktan öteye gidememişken... Aslan babam benim... Bana nasıl da güveniyor...

Erkenden uyandırdı anam beni. İki yün çorap birden giydirdi. İki yün kazak, yün eldiven, başıma tiftikten başlık... Hepsi de kendi elinden çıkma... Babam; "Bir çorap daha giydir oğlana," dedi. "Üşümesin ayakları..." Anam, yüklükten bir çorap daha getirdi. Onu zor giyebildim. Ayaklarım kocaman adamların ayakları gibi olmuştu. Üç çorabın üstüne cizlaved lastiğimi, sündüre sündüre zarzor giyebildim. Ayaklarım, lastik top gibi olmuştu.

Mezarlığa kadar anam peşimizden geldi. Beni sıcak sıcak öptü, "Oğlanı ikindi treniyle geri yolla," diye babama tembih etti. "Yolunuz kurda kudümsüze uğramasın, Hızır yardımcınız olsun," deyip kalıverdi orda.

Babam önden gidiyordu, dizboyu karı yara yara... Keçiler arkasına dizilmişti. Ben de onların peşinden... Derinden bir çığır açıyorduk. Yaz olsa, üç saatlik yolumuz vardı. Kışın Allah bilir. Hele de yolun, izin olmadığı bu koşullarda. Ne yapalım ki, keçilerimiz uyuz olmuştu. Köyde kalmaları çok tehlikeliydi. Üçüne beşine bakmayacaktı babam. Yeter ki, bir alıcısı çıksındı.

Mezarlıktan sonra, dere boyu gidip çayla buluşacaktık. Çaya varınca, tren yolu da bize yol gardaşlığı edecekti. Hep beraber Nahiye'ye ulaşacaktık. Üç köyün arazisinden geçecektik. Adlarını biliyordum. Önce Kınalar, ortada Kalkım en son Koçköprü... Üçü de tren yoluna yakın mesafede...

Coğrafya dersimizde öğretmenimiz tüm bunları öğretmişti bize, bir bir...

Henüz çaya ulaşamamıştık ki; ayaklarımda bir şeyler olmaya başladı. Daha önceden bilmediğim, anlayamadığım, tanımadığım bir şey... Üşüme desem üşüme değil, yanma desem yanma değil...

Köyümüzün arazisinden neredeyse çıkacaktık. Yolun buraya kadar olan bölümünü biliyordum... Ama bildiğim yollar böyle değildi ki... Sadece, gedikleri, tepeleri boylarından boslarından seçebiliyordum. Ne yol vardı, ne iz. Dereler dolmuş, sınırlar kaybolmuştu. Kuşburnuların, iğdelerin bile üstü örtülmüştü.

Çayın Gediği'ne çakınca, önce babam durdu, keçiler ona uydu. En son ben durdum. Uzakta, güneyde bizim istasyonu işaret etti babam: "Dönüşte orada ineceksin ha..." dedi. Bunu bilmesine biliyordum da, bu ayaklarıma ne oluyordu?.. Az soluklanınca, yeniden yola koyulduk.

Babamın burnundan buhar çıkıyordu. Tıpkı trenin bacası gibi... Foş foş... Güçlü bacaklarıyla karı yarıyordu babam, tıpkı tren gibi... Tren de yarmaları, köprüleri, tünelleri böyle geçiyordu... Foş foş...

Gedik'ten inip çaya ulaştık.

Çayın bu halini ilk kez görüyordum. Gölet yerler hariç her yanı buz tutmuştu. Kat kat buz. Köyün uşakları olsa şimdi ne güzel kayardık... Gölet yerlerinden buhar çıkıyordu çayın... Hani şu yazın cıscıbıldak içine daldığımız, su altında en uzun kim kalacak yarışması yaptığımız.

Her bahar ezberimizi bozardı çay.

Geçen yazdan biliyoruz. Hangi noktanın derinliği ne... İşte Esmakarıgilin Gölü. Ortasında o koca kaya. Neredeyse üç camız büyüklüğünde. Sığ yerden kayanın başına çıkar, atardık kendimizi suya... Üç-beş kulaç çırpınır çıkardık

kenara... Ama bilmezdik ki; bahar selleri, o kayanın dibini oya oya daha da derinleştirmiş, kıyıyı daha da ötelemiş, ezberimiz bozulmuş... İşte o zaman, değil üç beş kulaç, bir selvi boyu gitsek yine de zar zor yetişirdik kıyıya... Çırpına çırpına, bata çıka, nefes nefese... Zorumuzdan bağırsaklarımız götümüzden çıkardı... Şimdi kar altında...

Biz bastıkça, gevrek yufka gibi kıtır kıtır kırılıyor ince buz. Daha kalın buz tabakaları ise çatırdıyor. Çatırdayan yerlerin altında, balonlar geziyor. Çayın iki yakasına dizilmiş ılgın ağaçlarını, köyün en güzel, en hamarat gelinleri, kırağı ile dantel dantel, oya oya örmüşler sanki... Uzun değneğimle onlara vurmaya, işlemeyi bozmaya kıyamıyorum. Gökteki bütün yıldızlar, bir bir yere inmiş, beyaza bürünmüş, dikenlerin dallarına konmuş gibiler... Tüm bunlara hayret ediyorum. Şu yaşıma geldim, daha önce neden fark etmemişim diye hayıflanıyorum kendi kendime.

Ayaklarım sık sık beni bu düşüncelerden alıp götürüyor başka yerlere... Nedense babam da konuşmuyor epeydir. Oysa yola çıktığımızdan beri konuşuyordu. Bir ara türkü bile söylemişti. Keçiler uysal... Babama uymuş gidiyorlar... Nereye, niçin gittiklerini bilmeden.

Babam yolu ezbere biliyor, çayın bir o yanına geçiyor, bir bu yanma... Her geçişte, "Dikkat et," diyor bana. Dikkat ediyorum ama, ayaklarım bende değil ki... Sürükleyip duruyorum karın içinde... Yer yer önümüzdeki çığıra karşın göbeğime kadar gömülüyor, battığım yerden çıkamıyorum. Bu durumumu fark ediyor babam. "Dayan," diyor, "Dayan oğlum. İşte Üç Gözlü Köprü gözüktü. Onu geçtik mi, ağıllar var orda. Kış ağılları, koyun sürüleri, çobanlar vardır orda... Soluklanırız biraz..."

Güneş pusların arasında bir beliriyor, bir yok oluyor... Yaz olsa yakar kavururdu bizi. Sığınacak bir gölge arar, es-

mer tenimizi kolumuzun konçuyla siler, serinlerdik. Şimdi orada fersiz fersiz duruyor. Güneş mi değil mi belli bile değil.

Keçilerin bacaklarına, karınlarına yapışan kar, hem eriyor, hem buz oluyor. Buz üstüne buz... Sanki yük hayvanı oldular... Öyle ağırlaştılar... Babamı izlemekte onlar da zorlanıyor.

Taa uzaklarda tren sesi geliyor. Giderek yaklaşıyor. Tanıyoruz bu treni, saat 10 marşandizi... O sessizlikte, çay boyu vadinin içinde, karşı yamaçlarda, kayalıklarda, selviliklerde, sesini çoğalta çoğalta bize doğru geliyor. Birden sesi kesiliyor trenin... Belli ki tünele girdi. Sonra "Foş" ediyor... Foş, foş, foş... Bir dönemeç daha dönüyor tren. Babam keçileri tutuyor, ürküp kaçmasınlar diye. Tren olanca heybetiyle, o kocaman kara gövdesiyle, rayların üstündeki, kenardaki kepek karı savura savura, buhar içinde geçip gidiyor yanımızdan, Nahiye'ye doğru... Sanki bir sıcaklık yayıyor etrafa... Kömür kokuyor, yağ kokuyor her yer.

Tren yeni geçtiğine göre, tehlike yok nasıl olsa. Onun için Üç Gözlü Köprü'ye çekincesiz giriyoruz. Yine de bir çırpıda geçiyoruz köprüyü... Babamın bahsettiği ağıllar, şunlar olmalı. Dumanlar tütüyor bacalarından. Çevredeki çıplak kavak ağaçları, kara karga ve sığırcık dolu. Sanki bizim köyden buraya gelmişler... Onları gördüğüme seviniyorum. Kaç saattir, bu beyaz dünyada, ilk kez karartılar görüyoruz.

Yoldan sapıp ağıllara doğru yöneliyor babam. Şu ayaklarım yüzünden, ne zamandır ağlayacaktım da, ağlayamıyordum bir türlü... Yine de kendimi tutuyorum.

Bizi köpekler karşılıyor. Homur homur üstümüze geliyorlar. Kocaman çoban köpekleri... Her biri benim kadar... Babam dostça sesleniyor onlara, kenara çekilip keçileri gösteriyor sanki... Birden susuyor köpekler... Kıçlarının üstüne

oturup kalıyorlar öylece... Ben yine de korka korka geçiyorum önlerinden... Hele biri var, nasıl da haince bakıyor. Gözlerimi kaçırıyorum ondan. "Hoşt" desem üstüme atlayacak sanki...

Köpeklerin sesini duymuş olacaklar ki, çobanlar çıkıyor dışarıya... Şaşırıyorlar bizi görünce... Hemen içeri alıyorlar. "Bu kış günü zorunuz neydi?" diyorlar... "Ocağa fazla yaklaşma" diye uyarıyor biri beni. Soyunup dökünüyoruz. Lastiklerimi çıkartamıyorum bir türlü. Bir ayağıma babam yapışıyor, öbürüne bir çoban... Nasıl olsa bende değil ayaklarım... Hiçbir şey hissetmiyorum... Çoban hem uğraşıyor, hem de söyleniyor... "Bu çocuğa, üç kat yün çorabı hangi akıllı giydirdi?.. Lastik nasıl da sıkmış... Kansız kalmış tüm ayak... Donmuş, baksanıza..."

Oysa anam üşümeyeyim diye giydirmişti böyle kat kat.

Çobanın avuçlarında küçücük kalıyor ayaklarım. Bembeyaz olmuşlar. Durmadan ovalıyor adam... "Vah vah..." diyor. "İyi ki uğradınız. Donardı yoksa... Kan oturur, kesilirdi."

Taze süt ısıtıyorlar... Ocağa çalı-çırpı ilave ediyorlar... Ayaklarım giderek sızlıyor, kızarıyor... Öyle bir sızı ki... Ağladım ağlayacağım, ama utanıyorum. Koca delikanlı oldum artık. Babama eşlik ediyorum yol boyu. Ben olmasam, arkalarından sürmesem, babam götüremezdi, şu uyuz keçileri. İyice ısınıyor, dinleniyoruz. Bu kez bir çorap giydiriyorlar ayağıma, "Parmakların serbest kalsın lastiğin içinde, kan dolaşsın böylece," diyorlar.

Babam helalleşiyor onlarla, "sağ olun," diyor. Çobanlar uyarıyor: "Dikkat edin ha, aşağılarda kurtlar vardır..."

Yeniden yola koyuluyoruz.

Bu kez yolumuz daha kolay. Bizden önce birileri gitmiş. Çığır var. Taze kar da üstünü örtmemiş. Ayaklarım da ra-

hat... Ama içimde bir korku. Nereden çıktı şu kurt meselesi... Kurtları tanımıyor, bilmiyor değiliz. Kara kış günlerinde köyün içine dek indikleri bile olur. Tüfeğini alan dışarı çıkar, köpekler hücum eder, dağ taş kovalar, uzaklaştırırlar onları. Bazen kanlar içinde, sürüye sürüye birinin leşini getirdikleri bile olur. Ama biz şimdi ne yaparız... Vadinin içinde, çay boyu, ne in var ne cin... Çıkıp gelseler şimdi şuradan, bizden intikam almak isteseler, ne yaparız. Keçileri bırakıp kaçarız herhalde...

Korkularımı hissetmiş olmalı ki babam; "Yok yok," dedi, "Buralarda kurt falan kalmadı, o eskidendi..."

Yine de söğütlükten, iki uzun dal kırıp birini kendine aldı, öbürünü de bana verdi. Böylece ikişer değneğimiz oldu. Daha emniyetteydik artık.

Bir de türkü tutturdu babam... Niye ise bağıra bağıra söylüyordu: "Çayın ortasında yılgın adası, bana gelsin o yârin kadası..."

Yolu yarılamış gibiydik. Birden zifiri bir sisin içine daldık... Neredeyse babamı zor seçebiliyordum. Bereket önümüzde çığır vardı da yolumuzu kaybetmiyorduk.

Ne kadar gittik böyle bilmiyorum.

Babam birden durdu. Dikkat kesilip dinledi... Tanıdıktı bu ses... Kurtlar uluyordu. Hem de sürüyle... Muhtemelen şu taraftan... Ama belli olmuyordu ki ne yanda oldukları... Vadide yankılanıp duruyordu sesleri... Kokumuzu almış olmalılar... Yoksa bizi nereden görecekler bu yoğun sisin içinde...

Babam hızlandı birden...

Keçiler canlandı, ben de onlara uydum. Geri kalır mıyım hiç... Koşuyorduk sanki... Nahiye'ye doğru mu, kurtlara doğru mu bilemiyordum. Korkuyordum. Anam, kardeşlerim, okulum, öğretmenim aklıma geliyordu. Babam kaçın-

cı türküsünü de bitirmiş, gacur gucur yürüyordu ha bire... Şimdi sadece ayak seslerimiz vardı. Kurt sesleri daha uzaktan geliyordu artık. Sümüğüm akıyor, aktığı yerde üst dudağımın üstünde donuyordu. Bu hiç önemli değildi, ayaklarım benimleydi nasıl olsa...

Hızlandıkça hızlandı babam.

Keçiler de ne dayanıklıymış...

Öyle diyordu babam... Bana cesaret veriyordu. İleride bir değirmen varmış. Şimdi kış vakti kapalı olurmuş ama, oraya ulaşınca, yolumuz bitti bitecek gibi olurmuş.

Böylesine hiç kör olmamıştım. Köyümüzü de sis basar, hem de beterinden. Ama evden çıkınca nerede ne var bilirsin. Hafızgilin ev şuradadır, Hocagilinki burada. Karşıda okul, yanında çeşme... Gözü kapalı bile gidersin, kaç adımda neyi bulacağını bilirsin... Ama bilmediğim bu yerde öyle değil ki... Nerede ne var bilemiyorum ki... Bereket babam biliyor... Yaz-kış kaç kez geçmiş bu yollardan... Defalarca Nahiye'ye gitmiş. Değirmen yolunu su etmiş gençliğinde... Öyle anlatıyor... "Bana güven oğlum," demek istiyor. Duruyor, gelip yüzümü gözümü siliyor, ısıtıyor beni, gözlerimden öpüyor, "De hadi..." diyor...

Bir koşudur yeniden başlıyor... Epeyce gidiyoruz. Her yer ışıyor birden. Girdiğimiz gibi çıkıyoruz sisten... Dünya varmış... Tepeleri, yamaçları, kayalıkları, selvilikleri yeniden görebiliyoruz bir bir... Güneş bile orada duruyor. Hâlâ puslar içinde...

Ne kurt var artık, ne bir şey...

Yavaşlıyoruz...

"Değirmen," diyor babam, "Bak değirmen orda..."

Öyle bir rahatlıyorum ki... Kendimi birden sobamızın başındaymışım gibi hissediyorum. Harman yerlerinde, çeşme başında, kar içinde oynar oynar, buz gibi olur, sonra da

eve doluşur sobanın başına üşüşür, daşak kebabı yapardık... Ayaklarımızdan, bacaklarımızdan, üstümüzden başımızdan buğular çıkar, bir hoş ederdi bizi. Yüzümüz al al olurdu... Onu hatırlıyorum. İçim ısınıyor...

Babam hâlâ "çabuk" diyor... "Treni kaçıracağız yoksa..."

Gediği aşınca Nahiye gözüküyor... Ne kadar büyük bir yer...

Bir ucundan giriyoruz.

Bütün evler çatılı. Kimileri iki katlı...

Yolları geniş geniş... Çamur içinde... Dükkânlar sıra sıra... Hepsinin adını okuyorum. Neredeyse atlamadan. Önlerinde lambalar, pırpır yanıyorlar... Gündüz vakti bile ışıl ışıllar... Köyümüz hep karanlıktır oysa. Gaz lambası sadece nesnelerin gölgelerini titreştirir. O da geceleri... Burada ne çok ışık var. Bu kadar çok ışığı ilk kez görüyorum. Şaşırıyorum. Elektrik dedikleri bu galiba diye düşünüyorum... Bir bir geçiyoruz önlerinden... Gözüm portakallara takılıyor... Ben bakıyorum da keçiler bakmıyor nedense... Arabalar geçiyor tek tük... Kahvelerin camları buğulu... İçleri karartı dolu.

Babamın okuluna gidiyoruz. Bizim okulun beş katı var en az... Hem de iki katlı... Çatısı kiremitli. "Abooov..." diyorum, gayri ihtiyari...

Keçileri kömürlüğe sokuyor babam. Sırtlarını okşuyorum onların. Vedalaşıyorum. Ne de olsa, sütlerini içtik bunca zaman, yavrularını sevdik. Uyuz oldular diye, ayıp olur şimdi.

Elimden tutuyor babam...

"Gel lokantaya gidelim," diyor.

Seviniyorum. İlk kez lokantaya gideceğim. Kaç saattir yoldayız. Acıktığımı yeni anlıyorum.

Taskebabı söylüyor babam, yanına da pirinç pilavı...

Amanın da ne hoşmuş... Etler öyle yumuşak ki, çiğnemesem bile oluyor. Yutuyorum onları... Babam, "Acele etme," diyor bu kez. Trene yetişirmişiz nasıl olsa... Somun ekmek bir başka güzel... Babam ara sıra getirirdi eve.... Ama nedense unutmuşum tadını... Taskebabının suyuna bandırıyorum ekmeği, babamın uyarılarına karşın yutuyorum bir bir...

Köyün çocuklarına anlatacak ne çok şeyim var artık... Onların hangisi taskebabı yemiş ki... Öğretmenime bile anlatırım. Nasıl olsa soracak; "Onbeş tatilde ne yaptınız?" diye.

Çıkıyoruz lokantadan...

Karnımın kocaman olduğunu hissediyorum birden... Gözüm portakallarda... "Tart" diyor babam manava, "Bir kilo portakal tart..."

Kesekâğıdım koltuğumun altına sıkı sıkı yerleştiriyor, yürüyoruz istasyona... "Bunları anana götür..." diyor babam, kardeşlerin de yesinler...

Bir sürü tren var...

Hangisine bineceğim?..

Babam biliyor...

Biletimi sıkı sıkı tutmamı söylüyor... Adını söyledi ama unuttum, biri isteyince gösterecekmişim işte...

Beni defalarca öpüyor babam. Yüzümden, gözlerimden, ellerimden... "Aslan oğlum," diyor... "Benim aslan oğlum..." Ben de onu öpüyorum, yüzünden, bıyıklarından, ellerinden...

Trenin o düdüğünü bilirim... Yine ötüyor.

Beni birine emanet ediyor babam: "İlk istasyonda indirin çocuğu," diyor.

Babam aşağıda kalıyor, elleri havada... İçime yalnızlık çöküyor.

Tren, bildiğim tren... Foş foş ediyor yine... Köprüler, yarmalar, tüneller... Değirmen orada işte...

Portakal dayanılacak gibi değil... En üsttekini alıyor... Tırnaklarımla açıyorum tepesinden... Hoş bir koku salıyor her yana... Sarı sarı sular bırakıyor avuçlarıma...

Çay boyunca gidiyoruz.

Her şey olduğu gibi. Yine o yoğun sis... Kulağımı veriyorum... Kurt seslerini duyar gibi oluyorum... Ağıllar orada işte... Daha portakalımı bitiremedim ki, gitti gitti ve durdu birden tren... O amca, "Hadi in çocuk," dedi.

Zaten biliyordum.

Atladım yere... Nasıl olsa bizim istasyon... köyümüz şu tepeyi aşınca... Güneş de battı batacak...

Aklımda bir şey... Öğretmenime bunu mutlaka anlatmalıyım... Gün boyu gittik, gittik de, bir portakalı bitiremeden döndüm.

FIRIN

Fırınımız ana caddeye açılan sokağın hemen başındaydı. Berber, bakkal, manav, bizim fırın ve kasap yan yana dizilmişlerdi. Dükkânların üstü müteahhit Armağan beyin eviydi. Altında beş koca dükkân olan bu ev, kim bilir ne kadar büyüktü. Denildiğine göre her oğlunun bir odası varmış. Oğlanların ikisi benden büyük, öteki daha küçüktü. Üçü de fırına ekmek almaya inmezlerdi. Hangi gün, hangi saat kaç ekmeğe ihtiyaçlarının olduğunu bilirdi babam. Susamı bol, iyice gevremiş pideleri özenle tepsiye yerleştirir, üstüne bez örter, daha buğusu üstündeyken yukarıya, Nazan yengeye ulaştırmamı isterdi benden. Zile basınca çıt diye açılırdı apartmanın kapısı. Bu çıt sesi öylesine hoşuma giderdi ki... daha kapı geri örtülmeden o zevkle Nazan yengenin yanına çıkmış olurdum. "Karaoğlan," derdi bana Nazan yenge; "yine sen mi geldin?.." Ses etmezdim. Belki utana sıkıla gülerdim. Koca koca memeleri vardı Nazan yengenin, ak mı ak... Anneminkine hiç benzemeyen cinsten... Memelere mi bakacağım, oğullarının odalarını mı göreceğim kapı aralığından, yoksa yine bahşiş hazırlamış mı diye merak edecek-

ken, o kısacık zaman aralığı hemen biterdi. "İyi," derdim kendi kendime, aşağıya inerken, "iyi ki derslerimin nasıl olduğunu sormadı Nazan yenge."

Ben aşağıya indiğimde, babam çoktan Armağan beyin sayfasına ekmekleri yazmış olurdu. Gün gün toplanır, ay sonunda kiradan düşülürdü bunlar.

Bu defteri babam yazardı ama ben toplar çıkartırdım. Okul defterlerinden daha iyi bilirdim o defterde nelerin olduğunu. Hangi bakkala kaç ekmek gitti, kaç para alındı, geriye ne kaldı, kimin veresiyesi kaça ulaştı, ben bilirdim.

Bu ay kaç çuval un alındı, kaç ekmek pişirildi; elektrik, su, susam, tuz, oduna ne ödendi, geriye ne kaldı sorularının yanıtını benden daha iyi hesaplayan kimse yoktu.

Lakin benim çıkarttığım sonuçlar ne babamı ne de ortaklarını mutlu ediyordu. Babamın bir ortağı hamurcu, biri pişirici öteki ise amcamdı. Babam kasada dururdu.

Amcam ağa idi. Mahmut Ağa derlerdi. Silindir şapkası hep başında olurdu. Kravatını takmadan, ütülü pantolonunu giymeden, kış ise kalın çuhadan sakosunu sırtına almadan dışarı çıkmazdı. Sarı bıyıklarını parmaklarının ucuyla sık sık tarar, sarı Besni üzümüyle besler, bastırır, yeleğinin cebinden çıkarttığı horozlu aynasına bir göz atar, öyle koyulurdu yapacağı işe.

Fırınımızın hem ortağı hem de tek patronuydu, un fabrikasıyla o görüşür, belediyedeki işleri o halleder, Nazan yengeye kirayı o verirdi.

Her ayın sonunda gün be gün biriktirdiğim hesapları önce babamla ortakları merak ederlerdi. Gün sona ererken, ocaktan çıkan ekmeklerin üstüne atıldığı tahta ızgaranın üstüne önce büyükçe bir gazete serilir, sonra ben defteri açarım, ortaklar sağıma soluma dizilirler, söylediğim rakamları her dinleyişlerinde yüzleri asılırdı. Sonra her biri

kendince kafasından bir hesap yapardı. Kafalarındaki hesapla, benim çıkarttığım hesaplar asla birbirini tutmazdı. Hamurcu derdi ki, şu kadar tekne hamur yoğurdum, şu kadar ekmek eder; pişirici derdi ki, şu kadar yumak açtım, ateşte yanmadılar ya bunlar; babam derdi ki, sen yoğurdun, sen pişirdin de ben satmadım mı?.. Sonra bana dönerlerdi: Bakkallara dağıttığın ekmeklerin hesabını iyi yaptın mı?..

Ekmekleri ben dağıtırdım.

Babamla birlikte kalkardık sabah erkenden.

"Sen bir şey hazırlama," derdi babam anneme, "biz kahvaltımızı fırında yaparız."

Aceleyle çıkardık. Kardeşlerim hâlâ uykuda olurlardı.

Okul çantamı babam sırtlanırdı yol boyu. Önce kanal köprüsünü geçer, sonra kayısı bahçelerinin arasına düşerdik. Geriye iki adımlık yol kalırdı fırına ulaşmak için. Sabah namazından dönen ihtiyarları saymazsak bizden başka kimse olmazdı yolda.

Geldiğimizde tezgâhın üstü pidelerle dolmuş olurdu.

"Bereketli olsun," derdi babam ustalara.

Onlar da yanıt verirdi: "Bereketli olsun."

Hemen benim işim başlardı.

Hasırdan örülmüş tepsi benzeri düz sele üzerine tek tek sayarak dizerdi babam ekmekleri, aralarına gazeteler kordu. "Önce hacı bakkala uğra," derdi. "Huysuz yine hadise çıkartmasın..." Kocaman ekmek selesini bir yekinişte başımın üstüne yerleştirirdi. Boyum iki misline çıkar, boynum omzuma gömülür, çenem göğsüme çakılırdı. Bacaklarım titrerdi. Ayağım bir yere takılacak da, ekmeklerim devrilecek diye ödüm kopardı. Ekmekler neyse de babam mahcup olacaktı... Amcam kaç kez söylemişti, "Oğlanı derin uykusundan uyandırıp, kendisi kadar yükün altına sokuyorsun, yazık değil mi çocuğa. Boyu kısa kalacak..." derdi. Onun

için amcamı babamdan daha çok severdim. Ne de olsa o Mahmut Ağa idi.

Başımda ekmek sepeti, titreye titreye yürürken ben sokak aralarında, her yana ekmek buğusu, kokusu yayılır, sığırcıklar, serçeler dönerdi başımda. Bir de balkonlara kadınlar çıkardı, tüller içinde giysileriyle... Başımı kaldırıp bakamazdım onlara, ama tahmin ederdim.

Erkenci Hacı Bakkal, dükkânının kepenklerini henüz açmaktayken bile söylenirdi. "Yine geç kaldın," derdi. "Bu gidişle öbür fırınla çalışacağım." Bir şeyler diyemezdim ona. Bana yardım eder. Ağır sepeti başımdan alır, kendisine ayrılmış pideleri "Bu yanmış, bu hamur kalmış," bahaneleri arasında tek tek sayar, sonra sepeti tekrar başıma kordu.

Hacı Bakkal'dan ayrılınca sırada kimin olduğunu bilirdim. Son uğrayacağım yer Bakkal Nâzım'dı. İçimden dua ederdim. İnşallah dükkânı bugün de kızı açmıştır diye.

Adı Hülya idi.

Kıvır kıvır sarı saçları omuzlarını örterdi. Sınıfımdaki kızlara hiç benzemezdi. Ekmekleri sayarken durup durup bana bakardı. Sayıyı şaşırır, bir daha sayardı.

"Bu kez ben sayayım," derdim.

Ben de şaşırırdım.

Bu kez o sayardı.

İşte ustalar, "Bakkallara dağıttığın ekmeklerin hesabını iyi yaptın mı?" diye her soruşlarında aklıma Hülya gelirdi.

Hülya'nın ekmekleri...

Dağıtım işi bitince, seleyi fırına bırakır, yevmiyemi alır, hesabı babama verir okula koşardım.

Yol boyu paramı yeniden yeniden sayar, her defasında da geç kalırdım.

Her gün azar işitir, tokat yerdim okulda.

Bir gün yine sıkıştırdığında anlattım da baş muavine neden geç kaldığımı, durup dururken sevdi adam beni. "Babanla görüşeceğim çalıştırmasın seni," dedi. "Hah," dedim içimden, "Amcam da öyle diyor zaten." Bir de diyebilseydim Başmuavine; "öğretmenim, koca fırının bütün hesaplarını ben yapıyorum, ama matematikten hep zayıf alıyorum, niye ki?.."

Bir aklım Hülya'nın ekmeklerinde, bir aklım babam ve ortaklarının sorularında iken; "Şey" dedim onlara; "Şey!.." "Ne?.." diye sordular, üçü birden.

"Siz hamur yumaklarını tartıyor musunuz?.."

"Evet..." dediler.

"Peki teraziniz doğru mu?.."

"Evet..." dediler.

"Hayır," dedim, "doğru değil..."

"Nasıl?.." dediler.

"Gidip hamur yumağını bakkal amcanın terazisinde bir tartın bakayım."

Haklıydım.

Nasıl da keyiflenmişlerdi.

Beni ne çok sevmişlerdi.

Babam nasıl da gururlanmıştı.

Ama bunu Mahmut amcama söylemediler.

Okuldan çıkar çıkmaz yine fırına koşuyordum.

Bu kez akşam ekmeği sıradaydı.

Akşam ekmeğinden önce de yemek vardı.

Kasaptan eti, manavdan domates, soğan, biber, patates, patlıcanı almış güvece kat kat yerleştirmiş, üstüne tuzunu, az tereyağını, pul biberini serpmiş, ağır ateşte, bir saate yakın bırakmış, dışarıya almış ve soğumaya bırakmış olurlardı.

Ben gelince güveci kocaman bir tepsiye boca eder, dizilirlerdi etrafına. Babam, ben, hamurcu, pişirici, olursa bir-

iki kıymetli müşteri, çok meşgul değilse bakkal amca, bazen berber, olmadı kasap, ara sıra müteahhit Armağan beyin oğullarından bir ikisi tepsiye batar batar çıkardık. O nasıl bir hengameydi, o ne biçim bir güzellikti ve elbette o nasıl bir yarıştı... Gel de anlat...

Keşke Hülya da olsaydı tepsinin çevresinde...

Ya da Nazan yenge!..

Nazan yengeye güveci Mahmut amcam yollardı.

"Benim hesabımdan kesin," diye eklemeyi de ihmal etmezdi.

Arkasından da yine bıyıklarını düzeltir, kirayı deste yapar, yıpranmış, kirlenmiş olanları değiştirir, yukarı çıkardı. Gecikmesinden anlardık ki yine az şekerli, bol telveli, köpüklü kahveden içmiş...

Ay sonu hesaplarında bana soracaklarını bildiğim için tüm bunları tek tek not ederdim deftere.

Terazinin değiştirilmesine, yumakların tek tek sayılmasına, bozulan, yarı yanan, bayatlayan ekmeklerin bir bir hesaba katılmasına karşın yine de benim çıkardığım hesapla ortakların hesabı tutmuyordu birbirini.

Hamuru herkes yoğuramazdı ama, pişirmek de hüner isterdi.

Fırın içinin ısısı kaç derece olacak, alevli ateş hangi köşede olacak, tırnaklanıp açılmış hamur hangi köşeye serilecek, serildiği yerde ne kadar kalacak, oradan alınıp yeniden nereye serilecek, sağa sola ne zaman çevrilecek... ve elbette hem suyunu tümüyle kaybetmemiş, hem yanmamış, hem de iyice pişmiş olacak...

Yetmez...

Sonrası tezgâhtarın, yani babamın işi...

Onları öyle yayacak ki tezgâhın üstüne, hem hamurlaşmamış, hem de buz kesmemiş ola. Kadife gibi yumuşak, ke-

kik gibi kokulu ola... Ekmeği soğutmak da hünerdir zira.

Benimki sadece başımın üstünde taşımaktan ibaret. Devirme yeter!..

"Yok yok," dediler. "Senin yaptığın iş, öyle sandığın gibi bakkallara ekmek taşımaktan ibaret değil. Sen olmasan, biz temelli şaşırtırız bu hesapları!.."

Bu güzel sözler karşısında çok gururlandım. Ama hesaplar hâlâ şaşkındı...

Mahmut amcaya bunları anlatmak mümkün değildi.

Nasıl olur da elde avuçta üç beş kuruş kalmazdı?..

İzahı yoktu.

"Gel," dediler, "Mahmut Ağa, gel de otur o zaman işin başına."

Mahmut amcam, ne fırının o sıcağına girer, ne de işin başına otururdu. Ama bunun da bir yanıtı olmalıydı. Komşu fırınlar işlerini şu kadar arttırıyorlarken, daha uzaklarda yeni yeni fırınlar açıyorlarken, bir sırrı olmalıydı bu işin.

O sır neydi?..

Herkes bu sırrı arıyordu.

Matematikçi kocaman bir problemi çözedursun kara tahtada, ben o sıra, o sırrı arıyordum kendimce.

Her çuvalda şu kadar un var. Şu kadar su katıldı. Şu kadar tuz. Şu etti. Şuna bölündü, şu çıktı. Şuna alındı, şuna satıldı. Şu kalması lazım. Kalmadı... Neden?.. Gel de çık işin içinden.

En akla yatkın olasılık babam çalıyor.

Ben çalmadığıma göre, o çalıyor.

Hayır babam çalmaz. Ne babam, ne ben...

Peki kim çalıyor?..

Paraya eli değen başka hiç kimse yok ki...

Biri yoğuruyor, biri pişiriyor. Matematikten sınıfta kalansa ben oluyorum.

Nazan yengeye mi sorsam bu işi, Hülya'ya mı?.. Matematik öğretmenime soramayacağıma göre, kime sorsam?.. Belki Başmuavine... Ne der ki bana?..

Diyeceği açık:

"Hesaplarını bir daha kontrol et!.."

"Ediyorum, ediyorum... Bulamıyorum. Hep aynı hesap çıkıyor. En iyisi ben şu Hülya'nın ekmeklerini, hiç onun gözüne bakmadan, sarı kıvırcık saç tellerini tek tek saymadan, bir daha bir daha yeniden sayayım."

Her hesaba oturuşumuzda suratları asılıyor babamla ortaklarının, her şeyi gözden geçiriyorlar, her şeyi yeniden yeniden not ettiriyorlar bana, parmaklarıyla sayıyorlar bir bir, fırının alevi karşısında terlemeyen yüzlerini gözlerini damlacıklar basıyor, oflayıp pufluyorlar, çarp diyorlar çarpıyorum, böl diyorlar bölüyorum. Sonu gelmez bir hesap.

Eh iyi hesabı annem biliyor.

"Her gün şu kadar para alıyorsun," diyor. "Tamam biliyorum, şu kadarını leblebili şekere verdin, şu kadarıyla simit aldın... Ötesi nerede?.." Diyemiyorum ona; "Bak bir de hikâye kitabı aldım, şu kadarıyla da bisiklete bindim... Kalanı da bu..."

Hep açık veriyorum.

Fırının hesabında da böyle bir şey olabilir mi acaba...

Hesaba katılmayan bir gider?..

Yol boyu babama soracak oluyorum, "Benim niye açık verdiğim belli de..." diyecek oluyorum... Sonra vazgeçiyorum.

O sabah Mahmut amcamı fırında kükremiş halde buluyoruz. Hayret ediyorum, hiç bu saatte gelmezdi. Niye ki?..

Bağırıp çağırıyor...

Babam bir bahaneyle kasaba kaçıyor, ustalar arka tarafa... Orta yerde bir ben kalıyorum.

"Gel," diyor bana, "gel yanıma kuzum."

Çekine çekine yanma sokuluyorum. "Aç şu defteri," diyor.

Açıyorum.

"Anlat," diyor.

"Anlatıyorum..."

"Eyvah," diyorum içimden, "Matematikten yine zayıf alacağım."

"Bunca un geldi bu fırına, bunca ekmek çıktı. Neden elde avuçta bir şey yok?.." Saçını başını yoluyor amcam.

Yine zayıf alıyorum.

Zayıfoğlu zayıf...

Aklına bir şey geliyor birden Mahmut amcamın, olmadık bir şey, ustalara sesleniyor birden; "çıkın o delikten," diyor. "Git babanı da çağır," diyor bana.

Suçlu suçlu birikiyorlar ızgaranın çevresine, merak içindeler.

"Şu açılmamış un çuvalını getirin buraya," diyor amcam, bir de kantar bulun...

Un çuvalı tartılıyor...

Dördü birden: "Vay be..." diyorlar... "Vay be..."

Ben "anaaa..." diyorum. "Güya akıllıydım, güya babamın bitanesiydim..."

Mahmut amcam doğru un fabrikasına koşuyor.

Sonrasını bilmiyorum.

Bilmek istemiyorum.

Sadece Hülya'nın ekmekleri temize çıktığı için mutlu oluyorum.

Bakıyorum da; babam da ortakları da çok mutlular... Temize çıktılar ya, artık müteahhit Armağan beyden bu dükkânı satın almayı bile düşleyebilirler.

Armağan bey değil de büyük oğlu geliyor fırına, maça

gidecekmiş kardeşleriyle, onu söylüyor... Takılsam mı peşlerine diye geçiriyorum içimden, ilk kez bir maç seyredeceğim, hem de stadyumda...

Mahallede, kanalın kenarındaki kumlukta, taşlardan kale yapar, Banazılıların çocuklarıyla top oynardık da stadyumda maç nasıl olurdu?.. İlk kez böyle bir şey olacaktı. Ama akşam ekmeğini kim dağıtabilir?.. Benden başka kim?.. Hem Hülya'yı görmesem bugün uykum gelir mi?.. Ayrıca ona, o bilmese de müjde vermem gerekmez mi, senin saydığın ekmekler doğruymuş diye...

Yalvaran gözlerimi okumuş olmalı ki amcam, "Hadi oğlum, şahan gözlüm sen de git," deyince rahatladım.

Aslan amcam benim, nasıl da anladı halimden.

Takıldım Armağan beyin çocuklarının peşine...

Stadyumun yerini 19 Mayıs törenlerinden biliyordum da, içeriye nasıl girilirdi?..

Hep birlikte arkaya dolandık. Kale surları gibi koca duvara nasıl tırmanacaktık?.. Birbirimizin sırtına bine bine, taşlar arasındaki çıkıntılara tutuna tutuna, aşağıya bakmadan bir bir çıktık yukarıya...

Gördüklerim ne başında ekmek taşımaya benziyordu, ne de hesap yapmaya... Hele şu Banazılıların çocukları taban koymazlar mıydı ayak bileklerimize, burada olsalar kesin oyundan atılırlardı.

Herkes bağırıyordu.

Niye, ne zaman bağırdıklarını anlamaya çalışıyordum. En iyisi arkadaşlarıma uymaktı. Onlara uyunca rahatladım. Bir kere ne bu top benziyor bizim topa, ne de hakem. İki cins forma var orta yerde. Biri Adafıspor'un, öteki Çırımıktı'nın... Biz Adafılıymışız. Yeşil-beyaz olan. Bağırıp durduk.

Yazık yenilmişiz...

Olsun daha her şeyin başıymış...

Fırına dönmek işin en kolay yanıydı.

"Dün akşam ekmeğini niye sen getirmedin?" diye sorduğunda Hülya, ne çok şey anlatırdım ona.

Ama daha öncesinde anneme ne derdim?.. Ona hesap vermeliydim. Fakat korktuğum gibi olmadı, tıraşımı görünce annem, hesabı kitabı unuttu, başımı göğsüne batırdı, enseme pıt pıt vurarak sevdi beni; "Adam olmuşsun lan gollik," dedi.

Bu ilk tıraşımdı.

Babam; "Hadi berbere git," dedi.

Dedi ama benimle beraber gelmeyi de ihmal etmedi.

"Rahmi usta al bunu hallet," dedi beni işaret ederek.

Rahmi usta beni yüksekçe yaylı bir koltuğa oturttu. Karşımda kocaman bir ayna, aynada kurumuş çiçek, vazo, dantel havlu görüntüleri, Rahmi ustanın askerdeyken çektirdiği fotoğrafı, Atatürk resmi, bayrak... Bir de orta yerde dolaşan benim kadar bir çırak. Rahmi usta ona iş buyuruyor, o da harfiyen yapıyor. Dilsiz sanki.

Rahmi usta önce makineyi aldı, öbür eliyle başımı sıkıca kavradı, başladı kesmeye... Makine kafamda hatlar açıyor, kırt kırt sesler çıkartıyordu... Makinenin ağzında biriken kıllar, yumak yumak yüzüme gözüme düşüyor. Terimle birleşiyor, kaşındırıp yakıyordu. Sanki keçi kırkıyordu. Keçilerin ayakları bağlanmış, yere yatırılmış, üstüne iyice çullanılmış, her zıplayışlarında, her meleyişlerinde üstlerine daha da bastırılmış olurdu. Kendimi keçiye benzettim.

Kırpma işi bitince, irice bir muma benzeyen sabunu aldı Rahmi usta, köpürttükçe köpürttü... Sabun bir kokuyordu ki?.. Ne koku... Ne annemin sabunları böyle kokuyordu ne de kolonyası... Hoş, farklı bir kokuydu.

Sonra usturayı aldı.

Şak diye açtı.

Yine başımı sertçe kavradı.

Beni boğazlayacak sandım. Her taraf kan olacak...

Huzursuzluğumu anlamış olmalı ki; "rahat ol," dedi.

Ses etmedim.

Ustura körpe yüzümde gezinip duruyordu.

Favorilerimden çeneme doğru gelince ustura, avurtlarımı şişiriyor, işini kolaylaştırmak istiyordum Rahmi ustanın.

"Öyle yapma," dedi. "Ağzını şişirme..."

"Ama babam her tıraş oluşunda, usturası yanaklarındaki çukurlara daha da iyi girsin diye hep hava basar yanaklarına," diyemedim ona.

Doğruca fırına koştum.

Babam ve ortakları beni sevinçle karşıladılar.

"Artık erkeksin." dediler.

"Erkeğim tabii... Siz bir de Hülya'yı bilseniz. O yarın görecek beni, sepetin altında keçeleşmiş kıl yumağından, yüzümdeki sarı seyrek tüylerden kurtulduğumu fark edecek ve eminim "saatler olsun" diyecek. Annem fark ettiğine göre o da fark edecek. Eminim bundan. Şu hesap işi de çözüldüğüne göre, geriye ne kaldı ki.

Ama öyle olmadı.

Huzurumuzu bozacak bir şey mutlaka çıkardı.

Uzaktan akrabamız bir kadın vardı. Babama göre şirretin tekiydi. Tezgâhtaki bütün ekmekleri altüst eder, Hacı Bakkal misali her birine bir bahane bulur, sonunda iki ekmek seçerdi kendine. Kimse yokken yapsa bunu neyse, herkesin içinde, öteki müşterilerin yanında yapması yok mu?.. Gel de katlan... Pişirici usta kaç kez küreğiyle ona vurmak istedi de babam mani oldu.

Bu defa yine iki ekmek seçti kendine. Parayı tezgâhın üstüne fırlatıp gitti.

Gitmesiyle geri dönmesi bir oldu.

Basbas bağırıyordu. Ekmekleri sallayıp duruyordu.

"Sizi hırsızlar," diyordu. "Bakkalın terazisinde tarttım bu ekmekleri, eksik gramajlı ekmek satıyorsunuz. Şimdi doğruca belediyeye gidiyorum. Utanmazlar, haram olsun verdiğim paralar..."

Yazık, zavallı babam sus pus olmuştu.

Berber, kasap, bakkal, manav gürültüye toplanıp gelmişlerdi.

Babam kendince izah ediyordu onlara:

"Siz de esnafsınız, siz de terazi işi yapıyorsunuz... Her mal kılıkılına birbirini tutar mı? Ekmek bu, fırının bu köşesinde pişenle öteki köşesinde pişen bir olur mu? Şu tezgâhın üstünde dururken bile, buharlaşıp fire verir... Alsın şuradan on tanesini birlikte tartsın, sonra ona bölsün bakayım sonuç ne çıkacak?.. Hatta yazın farklı, kışın bile farklı olur. Gramla oynayacak adam mıyız biz?.."

Babamın bu sözleri çok hoşuma gitmişti doğrusu. "Biz gramla oynayacak adam mıyız?.." Kaldı ki daha geçen günlerde hamuru fazlaca tarttıklarını ben çıkartmıştım ortaya...

"Boş ver," dediler babamın başına toplananlar; "çıkar böyleleri... Aldırma sen Burhan Ağa..."

Hayret ettim... Babama "Burhan Ağa" dediler. Ben sadece amcamı ağa sanırdım, oysa babam da ağaymış: "Burhan Ağa..." Ben de Burhan Ağanın oğlu, oğul ağa..."

Çok keyiflendim bu işe, çok... Doğruca berberin aynasına koştum. Kendime uzun uzun baktım, sağımı solumu düzelttim. Artık ağa oğluydum.

Bundan sonra ne başımın üstünde ekmek taşırım, ne de ikide bir Nazan yengeye ekmek çıkartırım. Bana ne, oğulları gelip alsınlar. Hatta Hülya da gelip kendi ekmeğini kendisi alsın...

Yok, yok... Kıyamam ona... oğul ağa da olsam, o Hülya...

Ama bu durumu da Hülya'ya bir şekliyle mutlaka söylemeliyim.

Bu forsum uzun sürmedi.

Dedim ya bir maraza mutlaka çıkardı.

Kimi kez dışarıdan, kimi kez içeriden.

Bu kez içeriden geldi dalga. Hem de nasıl?..

Ertesi gün odun günüydü.

Pötürge'nin köylüleri dağlardan kestikleri ardıçları katırlara yükler, sırasıyla fırınlara uğrar, kabala bir fiyatla boşaltır giderlerdi.

Sıra bizdeydi.

Ardıçların karşıdaki boş arsaya boşaltılması daha işin başıydı. Sonra baltacılar gelirdi. Akçadağlı baltacılar...

Baltalarını "hıh..." diye her vuruşlarında koca gövdeyi paramparça ederlerdi.

Boy boy ayırırlardı. Ardıçlar olurdu odun. Üst üste istif ederlerdi sonra... Yerde bir tek kıymıklar kalırdı.

Kıymıklar yerde seriliyken, o arsa harman yerine dönmüşken, babamın pişirici ortağı gelirdi. Muayene ederdi odunları; istenilen boyda mı hepsi, iyice kurumuşlar mı, yağlı mı, isli mi olur dumanı? Koru dayanır mı, külü çok mu olur?.. O bilirdi sadece tüm bunları. Döner babama "iyi" derdi. "İyi olmuş..." ya da "Bi daha bunlardan alma..."

Babam da "olur," derdi. "Olur almam."

Uyumlu bir adamdı babam. Uyumlu ve uysal...

Hem amcamdan çekinir, hem de ortaklarına iyi davranırdı.

Hesabın kitabın sırrı da çözüldüğüne göre, bir sorun kalmamıştı orta yerde.

Ama ah o kıymıklar olmasaydı.

Her odun kırılması sonrasında yerde kalan kıymıklar çalı süpürgesi ile süpürülür, çuvallara doldurulur, sırasıyla bir ortağın evine yollanırdı. Bu sıra hiç şaşmazdı.

Niye ise bu defa şaştı.

Sıra bizde olmasına karşın, amcam kendi evine yolladı kıymık çuvallarını. Annem çok kızdı bu işe.

Kışın ne yakacaktı sobada?.. Çoluk çocuğu nasıl ısıtacaktı... Daha bir sürü şey...

Amcamın karısı haber yolladı: "Adam olalılardı da eksik un almayalılardı," diye.

Annemin cevabı gecikmedi: "O fabrikayla kim anlaşmış?.."

"Kimin anlaştığı mı önemli, hırsızı kimin bulduğu mu?.."

"Farkları ne ki?.."

"Bak şu edepsize!.."

Ortaklık bitti.

Hem de kıymık yüzünden.

Pişirici ile hamurcu şöyle dediler:

"İki koca adam iki eltiyi zaptedemediler."

Huysuz Hacı Bakkalı özleyeceğim kesin de, bir daha Hülya'yı nasıl göreceğim?.. Neyse ki, artık derse geç kalmayacağım; stadyuma nasıl girileceğini, babamın ağa olduğunu, Adafısporlu olduğumu öğrendiğime göre gerisi dert değil.

Asıl amcam düşünsün; Nazan yenge ona bir daha kahve yapar mı?.. Hem de köpüklü cinsinden.

TAZİYE VAKTİ

Bugün yine geç kaldım.

Aylardır her gün ona gidiyorum.

Ne zaman geç kalsam telaşlanırım. Bilirim onun da telaşlandığını. Kapının sesine her doğrulduğunda sevinir, ama yine de bir gözü hep duvardaki saattedir. "Ben geldim," dediğimde bu sohbete başlamamızın ilk cümlesidir. Doğrulduğu yatağında biraz kenara kayar, bana yer açar, eliyle oturmamı işaret eder, ağzını şaplatır, gözlerini kırpar, bir yandan da hemen girişteki masanın üstüne bıraktığım paketleri merak eder. Aslında biliyor pakettekilerin hiç değişmediğini. Piliç haşlama, pirinç pilavı, domates, ayran... Doktor böyle demişti çünkü.

"Nasılsın bugün ihtiyar?.." diye takılacak olurum, eliyle sehpanın üstündeki takma dişlerini işaret eder. Veririm onları, takar ağzına, iyice yerleştirir, sonra da "iyiyim iyiyim..." der. Ve başlar gülmeye...

Babamın gülüşleri meşhurdur, bu gülüşlerini taa çocukluğumdan biliyorum. O zamandan beri gülüyor. Adı Güleç Ağa'ya çıkmıştı. Annem ikide bir kızar ona; "Ne var bun-

da gülecek?.." diye çıkışır, ama o yine de gülerdi. Ablam, kardeşlerim, bizler de gülecek olsak, terlikler havada uçuşur, her birimiz bir köşeye kaçışırdık. Bu kısa dalaşma annemin de gülmesiyle son bulurdu.

"Bugün nereden başlayalım?.." diye sorar, "Altın temiz mi?.." diye eklediğimde ise yanıt vermezse eğer; bilirdim ki kirlenmiş... Nasıl temizleneceğini, annemin en küçük kardeşimizi nasıl temizlediğinden biliyorum. "Sıkılma baba... Ben evladınım ne olacak ki..." diye teselli ederim, ama yine de utanmasını engelleyemem. "Bak ne güzel oldu işte, şimdi biraz kolonya, biraz da pudra sürdük mü delikanlı olacaksın... Bak sana daha neler alacağım, hele biraz kendini topla, şöyle bir ayağa kalk, söz veriyorum, o alt kattaki dul hanımı Allah'ın emriyle isteyeceğim sana..."

Acı acı gülümser; "Yok yok annenden sonra olmaz," derdi.

Düşünüyorum da şimdi; babama ne kadar da yazık etmişiz. O dul kadınla, merdiven aralıklarında, balkon başlarında konuşuyormuş meğer. "Çocuklar ne der ki?.." diye de soruyormuş, "Daha annemiz öleli kaç yıl oldu ki şurada." dermişiz, böyle düşünüyormuş, yengem söyledi bunları.

Temizlik işi bitince yemek başlardı.

Yatağının başucuna geçer, koltuk altlarından tutar, incitmeden yukarıya doğru çeker, yarım doğrultur, sırtını yastıklarla beslerdim. Sofra bezini kucağına serer, yemekleri tek tek açardım. "Hadi baba başlayalım," der, yemekleri küçük küçük lokmalara böler, bir ikisini ağzına götürür, sonra da çatalı eline verirdim. O yemeğe devam edeceğine, bana hâlâ ev alıp almadığımı sorardı.

Ev işi babamda tutkuydu.

"Evi olmayanın yuvası olmaz," derdi.

Kente tepeden bakan o yamaca o gecekonduyu bir gece-

de nasıl yaptığımızı anımsıyorum. Önce komşulardan elektrik çekip her yanı aydınlattık. Sonra yeri düzelttik. Kazma kürek, balyoz, manila, taşı toprağı sıyırıp bir güzel yer açtık. Amcam iyi ustaydı. Hepimiz onun emrindeydik. Her şeyi sıraya o koyuyordu. Annem sevinçten uçuyordu. Taştan temel konulunca, odaların, sofanın, mutfağın yeri belli olunca; "Kan akmazsa, kurban kesilmezse, bereket olmaz bu evde," dedi amcam. Tedbirliydi babam. Kuzuyu hazır etmişti önceden. Bütün kardeşler alnımıza, parmaklarımızla kurban kanı sürdük. Birbirimize bakıp gülüyorduk. Amcam; "sizi sıpalar..." diyordu...

Sabah olduğunda bir evimiz vardı artık.

Yemeği bitince, her yanı bir güzel toparlar, elini ağzını sabunlu havlularla siler, bir güzel temizlerdim babamı.

Sonra sohbet başlardı:

"Baba, hele annemi nasıl kaçırdığını bi daha anlatsana?.." diye soracağımı bilirdi aslında, ben de onun ne anlatacağını... Olsun, bin kez dinlesem de hep heyecan verir bu öykü bana.

"Fakirdik biz oğlum. Ağanın kızına talip olacak halimiz yok ya... Tarlaları, meraları ellerinden alınmış, amcasının evinde onların her işini gören bir sığıntı, yetimdi anneniz... Dedim ki ona bir gün..." diye başlar, uzun uzun anlatırdı.

"Ama baba geçen sefer böyle anlatmamıştın, hani şu kaçıp gittiğin köydeki akrabalarımız silahlanıp çıkmışlar ya sizi korumaya, orayı unuttun," dediğimde; "He yaa..." derdi.

Yorulduğunu bilirdim.

Bu kez ben anlatırdım.

"Hani var ya baba... Bana okuma yazmayı sen öğretmiştin. Hatırlıyor musun?.. Elimi eline alıyor, parmağımı kalem gibi ileri uzatıyor, havaya heceler yazdırıyordun. M - a - s - a... Ma - sa... Masa... İlk sözcük buydu. Sonra; E -

k - m - e - k... Ek - mek... Ekmek... Böyle başlamıştı..."

Gülerdi ben bunları anlatınca. Birlikte gülerdik.

Babam gün gün erirdi.

Küçücük gözleri yuvalarına kaçıyor, elmacık kemikleri çıkıyor, avurtları çöküyor, kulakları büyüyordu. Elinin sırtındaki damarlar kararıyor, kabarıyor, ağzı açık kalıyordu. Gün gelir yüzüne konmuş sinekleri bile kovalamamış olarak bulurdum onu. Yastığına biriken ak saçları tel tel toplardım.

Hep bir telaş yaşardım.

Acaba kardeşim, yengem, yeğenlerim, ben yokken geceler boyunca ona iyi bakmıyorlar mı? İlaçlarını, suyunu zamanında vermiyorlar mı diye düşünürdüm. Sonra da böyle düşündüğüm için utanırdım. O torunlarını çok severdi. Hele de ablamın çocuklarını... Cepleri, şekerleme, leblebi, ceviz, bademle dolu olurdu. Çocuklar da bilirdi bunu. Bir zıplayışta kendilerini babamın omzunda bulurlardı.

Her bir ihtiyacını babamla sıraya koymuştuk.

Gün gelir tırnaklarını keserdim.

Gün gelir sakal tıraşı, ayda bir saç tıraşı. İki-üç günde bir banyo yapardık.

En şenliklisi banyo idi. Önce banyoyu hazırlardım. Sobayı yakar, ortamı ısıtır, sıcak-soğuk suyu kazana doldurur, ılıkla sıcak arası bir kıvama getirirdim. Bir yandan bunları yaparken bir yandan da hep ona seslenir durur, şarkılar, türküler söylerdim. "Baba ya hatırlıyor musun, annem bizi nasıl yıkardı. Kazıya kazıya sağımızı solumuzu her yanımızı kızartır, haşlardı bedenimizi. Ellerimizle oramızı buramızı örtme telaşından, gözlerimizin sabundan yanmasını fark etmezdik bile. 'Töremiyesiceler' derdi bize, 'bir de boklu götleriyle utanmazlar mı?.. Benden çıkan sıpalara bak adam olmuşlar da benden utanıyorlar...' "

"He... he..." derdi babam; "Bilmez miyim?.."

Sonra da gülerdi kırık kırık...

Onu yatağında soyundurur, koltuğunun altına girer, kucakladığım gibi banyoya taşırdım. Her kucaklayışımda babamın gün gün biraz daha eridiğini fark ederdim. Banyoda sandalyeye oturtur. Suyun yeterince ılık olup olmadığını yeniden kontrol eder, önce tasla az az su döker, onu alıştırır, sonra da bir güzel köpürtürdüm. Sandalyeden kayıp düşmesin diye de bir elim hep bedeninde olurdu. Ben bunları yaparken onca buğuya karşın neredeyse göz gözü görmezken, babamın iki eli hep ayıp yerinde –Babam böyle tarif ederdi– olurdu. Lifi ona verir, "Hadi oranı da sen yıka," derdim. Utandığını fark ederdim. Bol suyla duruladığımda babam kendine gelir, bana yine ev alıp almadığımı sorardı. "Birçok ev baktım, birini alacağım işte," der geçiştirirdim.

O gün ayran yerine, öteki yiyeceklerin yanında niyeyse yoğurt getirdim ona. Küstü bana. İnat etti yemedi. Yoğurdu götürüp mutfağa ayran yaptım. Onu da içmedi. "Aksiliğin üstünde bugün Güleç Ağa," dedim. Niyeyse gülmedi. Oysa böyle seslenmem çok hoşuna giderdi. Ben de ona küstüm. Çıkıp balkona çevreyi seyre daldım. Karşıki evlere bakıyordum. Birden aklıma geldi. İçeriye dönüp, "gel" dedim ona, "biraz hava alalım. Hem ev de havalanmış olur." Kucaklayıp balkona çıkarttım. Sedirin üstüne oturduk. El ele çevreyi izliyorduk. Karşıki evlerden birini işaret ettim parmağımla; "bak" dedim, "şu evi aldım işte. Artık bir evim var." "Hangisi hangisi?" dedi. "İşte şu," dedim, "Beyaz olan..." Gözleri ışıdı. Yüzüne tatlı bir tebessüm yayıldı. Parmağı ile yazı yazdı havaya: "B-e-y-a-z... Be-yaz... Beyaz..", "He" dedim, "Beyaz olan..." Yumdu gözlerini öyle kaldı. Ne mutluydu. Gülüyordu.

Taziye vakti gelmişti.

PEHLİVAN

Pehlivan tefrikaları okurdu o yıllarda. Sadece okumuyor, okuduklarını evde, mahallede, okulda arkadaşlarına heyecanlı heyecanlı anlatıyordu. Anlatmıyor sanki olanları yaşıyordu.

Biri bitmeden öteki başlıyordu, pehlivan öykülerinin. Önce gazetenin birinci sayfasında duyurusu yapılıyor, sonra da o güzel gün geliyor hikâye başlıyordu.

Sanki bir piyesmiş gibi, güreş sahnesiyle açılıyordu perde.

Halkalanmış yüzlerce insan, çayırın ortasında el ele iki pehlivan ve cazgırın yeri göğü inleten sesi: İki yiğit çıktı meydane, ikisi birbirinden merdane...

Sonra peşrev... Elenselerle yoklamalar...

İzleyicilerin pehlivanları aşka getiren bağrışmaları ve işte ilk dalış... Kim kimi kündeye getirecek, ilk kazığı kim vuracak merakı.

Bu ilk günkü anlatım, en heyecanlı yerinde biter, ertesi gün kaldığı yerden yeniden başlardı. Yazdan çalışarak kazandığı paralarla doldurduğu kumbarasından bir miktar alır, erkenden koşardı gazeteciye.

Adalı Halil ile henüz ilkokuldayken tanışmıştı. 23 Nisan törenleri için piyes hazırlıyorlardı. O, minnacık cüssesiyle Adalı Halil'i canlandırıyordu. Rolünü ezberledikçe Adalı Halil oluyordu sanki. Yeri göğü deviriyordu. Yatakta döşeğin üstünde küçük kardeşlerini üst üste koyuyor, "Ben Adalı Halil'im" diyordu. Annesi oklavayla koluna bacağına vurmadıkça da bırakmıyordu küçükleri...

Şimdi lise öğrencisiydi.

Kazıkçı Karabekir, Kel Aliço, Kurtdereli, Mersinli Ahmet, Kantarcı İbrahim ezberindeydi artık.

En çok Koca Yusuf'u seviyordu.

Adam taa Amerika'lara gitmiş, sırtını mindere yapıştırmadığı, yıldızları saydırmadığı pehlivan kalmamış, dönüş yolunda gemisi batmış, 5-10 adamla bir sandala tutunmuş, o hangi yanına tutunsa o yana devriliyormuş sandal, öyle heybetli, öyle ağırmış... Sandaldaki öbür adamlar bakmışlar ki olacak gibi değil, kendileri de batacaklar, Koca Yusuf'un sandala tutunan ellerine bileklerine küreklerle vura vura o ağırlıktan kurtulmuşlar... Koca Yusuf o gün bugün dev deniz canavarlarıyla güreş tutuyormuş... Buna inanıyordu. Koskocaman Koca Yusuf okyanusa yenilecek değil ya... Onun kitabında pes etmek yoktur ki... Çeker bir şark kündesi, olmadı iç kazık, paça kasnağa bile gerek kalmadan hallederdi koca okyanusu, Koca Yusuf olmak öyle kolay mıydı?..

Mahalledeki bütün çocuklara bu öyküyü anlatıyor, herkes inanıyor, ama nedense şu Banazılıların çocukları inanmıyorlardı. Onlar top oynuyordu. Topu seviyorlardı. Onlarla ara sıra Kanalaltı-Kanalüstü gruplaşır, takım kurar, Kumlukta maç yaparlardı. Anneleri ne kadar çok uyarırdı oysa; "Şu Banazılıların çocuklarıyla oynamayın," diye. Her defasında oyun çekici gelir, Banazılıların çocukları yine kırıcı oy-

nar, ayak bileklerinin üstüne taban koyar, eve aksaya aksaya gelirlerdi, tabii kavga çıkmamış, kafa göz yarılmamışsa...

Ah bir güreş tutsaydı onlarla, bir salto atsa, arkasından dana bağı vursa, iflahlarını kesecekti alimallah... Ama onlar güreşten kaçıyor, illa da top diyorlardı.

Kendisi nasıl olsa okuduğu pehlivan tefrikalarından bütün güreş oyunlarını öğrenmişti. Ama ah, bütün bu oyunları üstünde deneyebileceği dişine göre bir pehlivan bulabilseydi keşke. Ne zaman kardeşlerine el atsa, yine annesini karşısında buluyordu. "Soyka" diyordu annesi, "Çocukların bir yerlerini kıracaksın." Oysa güreşte kırmak yoktu. Güç vardı, kuvvet vardı, ustalık, sabır, nefes, direnç vardı. Rakibi tanımak, onu yormak, takattan düşürmek, fırsat kollamak, en uygun anda saldırmak, altetmek vardı ama, kırmak yoktu. Her pehlivan kapıştığı rakibinin kendisi denli eroğluer olduğunu bilirdi zira. Güreş sadece spor değil, ibadetti bir bakıma. Nefesleri, terleri, tuzları birbirine karışan kolları, bacakları, gövdeleri birbirine sarılan, saçları, gözleri, yanakları birbiriyle öpüşen ve her biri varlığını ötekine borçlu olan bu iki yiğitten hangisi yek diğerini düşman sayabilirdi. Bilmeyenler pehlivanları ayı gibi duygusuz, manda gibi ağır, fil gibi hantal sanırlar, oysa onlar; tilki denli kurnaz, kobra denli çevik, serçe denli hafiftirler... Yeri gelir kelebek olur uçar, arı olur sokar, çiçek olur kokarlar. Ama asla kalleşlik nedir bilmezler. Çayır ya da minderde oyun kurarlar da, dışarıda oyun nedir bilmezler... Oyun oyunbazların işidir. Bütün tefrikalar bunu öğretiyordu.

Annesine bunları anlatsa anlar mıydı?

Ama bir şeye karar verdi: "Ana ben pehlivan olacam." Annesinin yanıtı kesindi: "De get soyka... O da ne ki!.. Hani devletin kapısına memur olacaktın?.. Şöyle tez elden... kurtaracaktın bizi?.."

Annesi ne derse desin, o kararını vermişti bir kez, pehlivan olacaktı.

Koca Yusuf gibi altınlar kazanacaktı. En önemlisi mahallede şöyle bir çalımlı çalımlı yürüdüğünde, kızlar pencereye çıkacaktı. Kimse bileğini bükemeyecek, herkes ona saygı gösterecek, hakem elini havaya kaldırdığında gururundan neredeyse çatlayacaktı. "Vay be," diyeceklerdi mahalleli, "Şu Fadime Ana'nın oğluna bak... Allah nazardan saklasın, nasıl da gelişip serpilmiş... Pehlivan olmuş oğlan..."

Banazılıların ne diyeceği belliydi: "Dünün sümüklüsünden bugün pehlivan mı olmuş... Toprak başıma..."

Sabah ilk iş vita yağı tenekelerini betonla doldurdu, iki tenekeyi kazma sapıyla birbirine bağlayıp halter yaptı. Başladı indirip kaldırmaya... Bir, iki, üç... Bir, iki, üç... Her üçten sonra aynaya koşuyor, omuz adalelerine, pazularına bakıyordu... Giderek beğeniyordu kendini... Pehlivan oluyordu.

O sabah annesine;

"Ana bana kahvaltıda yağ, yumurta, bal, süt ver," dedi.

Annesi şaşırdı: "O niye ki?.."

"Şundan ki... Ben pehlivan olacam"

"Oğlum bunlarla mı pehlivan olunur?"

"He ana..."

"O zaman olma!"

"Niye?"

"Çünkü onlar bizde yok. Çorba, çay, azıcık peynir, biriki zeytin neyine yetmiyor?"

"Ama ana bunlarla pehlivan olunmaz ki..."

"İyi işte, sen de devlet memuru ol... Kardeşlerin ne yiyorsa onu ye..."

Ama o devlet memuru olmak istemiyordu. Pehlivan olmak istiyordu.

O sıralar gazetelerde Tevfik Kış, Ahmet Ayık, Mahmut Atalay, Nasuh Akar, Gazanfer Bilge vardı. Her biri başka bir yiğitti. Hele de Ahmet Ayık, şu Rus Nedved'i evire çevire mindere yapıştırmıyor muydu... Meftunu oluyordu.

Beden eğitimi dersinde iyi sayılmazdı. Ne güvercin taklası atabiliyordu, ne de ters takla... Sınıf takımında olsa olsa kaleci olurdu.

Kaleci olmasına olmuştu da, her gelen top geçiyordu.

Onun gözü pehlivan olmaktaydı...

Paydos zili çalmış, Kışla Caddesi'nden aşağıya doğru akıp gidiyorlardı. En samimi arkadaşı Metin, önleri sıra yan yana yürüyen bir grup insanı işaret etti: "Aha bak, bunları tanıyor musun?" dedi. "Bunlar pehlivan kardeşler... Vahap Pehlivan'la kardeşleri. Banazılılar..."

Şaşırdı.

Komşuları Banazılılar topçuydu oysa. Üstelik kırıcı oynuyorlardı. Adımlarını pehlivanlara uydurdular, peşleri sıra gidiyorlardı... İlk kez bir pehlivan görüyordu. Üstelik altısı bir arada... "Maşallah," dedi içinden, "Bin kere maşalah..." Kurtdereli'yi aklına getirdi, Mersinli Ahmet'i... Şu önünde yürüyen her pehlivandan biri onlardan birine benziyordu. Kafaları yuvarlak, saçları kısacık, enseleri katmerli, kulakları kırık, omuzları geniş, pazuları şişkin, belleri kemer değil yüzük takılası denli ince... Bakışları keskin olmalıydı, bıyıkları pala, yanakları gamzeli, gülüşleri yumuşak, karakterleri sağlam...

Vahap Pehlivan'la kardeşleri yürüdükçe Kışla Caddesi'nden aşağıya doğru, çevre dükkân sahipleri; kitapçı, fotoğrafçı, tatlıcı, çaycı, leblebici, eczacı, halıcı sırayla dışarı çıkıyor, onları selamlıyor, dükkânlarına davet ediyor, bir şeyler ikram etmek istiyorlardı. Onlar da sağ ellerini göğüsleri üstüne götürüyor, başlarını hafifçe eğiyor, davete teşekkür ederek yollarına devam ediyorlardı.

Biliyordu tefrikalardan, pehlivan kısmı mağrurdur. Her tatlıya sadece sinekler üşüşür...

Şu gördüğü okuduklarıyla birebir uyuyordu. Pehlivan olmaya karar vermekle ne iyi etmişti. Gün gelecek bu caddeden kendisi de kardeşleriyle birlikte böyle yürüyecekti...

O sabah, bir yerine iki kâse çorba içti, üç yerine beş zeytin yedi. Halteri üç değil her keresinde altı kez kaldırdı...

Aynı gün cebirden 2, geometriden 1 aldı. Umurundaydı sanki... Nasıl olsa kararını vermişti, o pehlivan olacaktı. Pehlivan olup şu Bedenci'yi yere çalacaktı. En önemlisi okulun en güzel kızına göz koyabilecekti.

Tefrikaları okumakla kalmıyor, sayfa sayfa kesip biriktiriyordu. Biriktirdiklerini alıp mücellite gitti. Adam öyle bir fiyat söyledi ki... Mümkünatı yok. Sanki diskalifiye olmuş gibi geri döndü. Kitaplarının ortasına özenle yerleştirdi gazete kesiklerini. Nasıl olsa yaz gelir, okullar tatil olur, bir yerde çalışır cilt parasını biriktirirdi.

O sıra Tokyo Olimpiyatları vardı. Gazetelerde Türk pehlivanlarının boy boy fotoğrafları yayınlanıyordu. Onları özenle kesti, evin duvarına yapıştırdı. Annesi yine kızdı: "Bu elin adamlarının resimlerini niye evimize asıyorsun?" "Ama ana, bunlar elin adamı değil ki... Bizim pehlivanlar..." "Olsun indir aşağıya." Çaresiz indirdi. İndirdi ama, bu kez de cebir kitabının sayfalarına yapıştırdı. Nasıl olsa Cebirci görmezdi.

O gece düşünde Vahap Pehlivanı gördü. Ne yakışıklı adamdı... ne denli ciddi ise o denli de güleçti. "Gel" dedi Vahap Pehlivan, "Gel sana güreş öğreteyim..." Sanki babası gibiydi. Alt alta, üst üste sabaha kadar güreş tuttular.. Uyandığında kan ter içindeydi. Ama nasıl mutluydu.

"Ana ben doymadım," dedi kahvaltıda... "Hani, süt, yağ, yumurta, bal?.." "Olanlar bunlar oğul," dedi annesi.

Çaresiz kitaplarını kolunun altına sıkıştırıp, düştü okul yoluna... Kernek'ten aşağıya inince, bir pastanenin önünde duruverdi. Camekân ışıl ışıldı. Cevizli, fıstıklı, kaymaklı baklavalar, şöbiyetler, sarmalar, sütlaçlar, aşureler, kuru pastalar... Her birinden doyasıya yedi... Yedikçe boyu uzuyor, adaleleri gelişiyor, pazuları şişiyordu. Pehlivan oluyordu. Pastaneci kapıya çıkıp, "Evladım bir şey mi istedin?" diye sorunca kendine geldi... Utandı, yutkundu, "Amca ben pehlivan olmak istiyorum," diyemeden aceleyle uzaklaştı.

İlk ders Bedendi...

Herkes gibi sınıfta soyunup bodrumdaki beden salonuna indi. Bedenci henüz gelmemişti. Kızlar bir yanda, oğlanlar bu yanda ısınma hareketleri yapıyorlardı. Onun gözü arkadaşlarındaydı. Metin'in, öbür çocukların vücutlarına bakıyor. Gözüyle onların adalelerini ölçüyor, kendi bedeniyle mukayese ediyordu. Kaç gündür evde çalıştığı halter iyi gelmişti. Yumruğunu sıkıyor, kolunu göğsüne doğru kasıyor, pazularını şişiriyordu. Yumurta gibiydi işte... Balyoz gibi olmaya ne kalmıştı ki şunun şurasında... Pehlivan oluyordu... Pehlivan olacak ve şu Bedenciye gününü gösterecekti... arkasından sıra Banazılıların çocuklarına gelecekti.

Düdüğünü öttüre öttüre hışımla girdi salona Bedenci... Sınıf sümessili bir "Dikkat" çekti, her şey bozuldu.

Teneffüste muştulu haberi Metin verdi: "Sümer'in salonunda güreş müsabakaları var, yarın başlıyor, Vahap Pehlivan da güreşiyor üstelik."

Akşam sofrada yine bulgur pilavı vardı. Kaç tabak yedi bilemedi. Tas tas ayran içti. Şaşakaldı annesi... "Çocukların kısmetini de yedin, ne bu oburluk?"

Karnı iyice şişince dışarı çıktı. Kanal boyunca yürümeye başladı. Dörtgözlü Çeşmeden mahallenin kızları, gelinleri

hâlâ kovalarına su dolduruyorlardı. Banazılıların ışığı yanıyordu, perdeleri çekiliydi. Şehir aşağıda ışıyordu. Oysa kendi mahalleleri karanlıktı. Bilmeyen biri yürüyemezdi bu yollarda... Manifaturacının evinin hizasına gelince durdu. Yüksek bahçe duvarına ince ince baktı. O duvardaki her taş onun elinden geçmişti. Kömürcü amcasıyla birlikte yapmışlardı o duvarı... Daha geçen yazdı. Amcası ona "pehlivanım..." dedikçe aşka geliyor, sal taşlarını manila ile bir bir söküyor, balyozla kırıyor, duvarın üstündeki amcasına uzatıyordu bir bir... Duvar kor kor yükseliyor, onun pazuları santim santim şişiyordu... Bir de şu Manifaturacının Naylon Kızı, çiçekli fistanını savura savura geçmese oradan, hadi geçti de, bir "kolay gelsin"i esirgemese, her şey çok daha güzel olacaktı... Ama ona boş yere Naylon Kız dememişler ki... Ankara'larda okuyormuş güya... Ne nakış bilir, ne dikiş... Ne yufka açabilir, ne içliköfte... (Mahallenin karıları böyle diyordu.) Göğsünün üstüne bastırdığı dergide pehlivan resimleri değil de, artistler var çokça... Naylon Kız işte... Çeşmeye su almaya bile gelmez. Onların suyu evin içinde akıyor nasıl olsa... Ama şu kirazları yok mu, şu bahçe dolusu... Hele bir yaz gelsin, kirazlar bir kızarsın... Kesin yolacak onları... Ahd olsun... Ama nasıl olur?.. Pehlivanlığa yakışır mı şu düşündüğü?.. Pehlivanlıkta hırsızlık yoktur... Arsızlık asla... Nasıl olsa yarın Sümer'in salonunda onlarla, o yiğitlerle yüz yüze gelecek... Metin öyle demişti. Onları essahtan görecek ve neye mal olursa olsun onlara, "Ben de pehlivan olmak istiyorum," diyecek; "Tıpkı sizin gibi..."

O gün okulu kırdılar. Okuldan kaçtığı ilk gündü bu. Doğrudan Sümer'in salonuna gittiler, en az yarım saat yürüyerek. Kapıdaki adam onlara bilet falan sormadı. Salon tıklım tıklımdı. Bir kenara büzüşüp kaldılar. En çok Vahap

Pehlivanı merak ediyordu. Nasıl olsa tanışıktılar. Onu düşünde göreli daha kaç gün olmuştu ki...

İlk kez güreş seyredecekti. Bütün pehlivanların öykülerini biliyordu; kuvvetli yanlarını, zayıf yanlarını, ustalıklarını ezberlemişti. Kimin vurduğu kilit çözülesi değildir, kimin sarmasından kurtuluş olanaksızdır biliyordu.

İlk maç başladı işte...

Koca iki adam, minderde elenselerle birbirlerini yokluyorlar... Karşılıklı deneme, tartma, gözdağı verme evresi... Sonra dalma, çift dalma, minderden kaçış... Hakemin düdüğü ve minder ortası...

Dudaklarını kemiriyor, yumruklarını sıkıyor, heyecandan geberiyordu. Şu gördüğü Mahmut Atalay'dı sanki... Onun stiline ne kadar benziyor.

Saatlerce sürdü güreşler... Doyulası değildi. Üst üste kaç maç yaptı Vahap pehlivan... Her bir rakibini başka bir oyunla altetti. Hele de her galibiyeti sonrasında, rakibinin belinden tutup onu havaya kaldırarak alnından öpmesi yok mu?.. Mest etti onu. Ne de olsa babası sayılırdı. Güreş kültürü böyleydi.

Maçlar biter bitmez, herkes salonu boşaltırken, o büyük bir cesaretle, sahneyi boylayıp arka taraftaki soyunma yerine koştu. Vahap Pehlivanın antrenörünü maçlar boyunca görmüştü. Onu buldu. Sesi titreye titreye bir çırpıda şöyleyiverdi:

"Amca ben pehlivan olmak istiyorum..."

"Ne güzel," dedi Adam. "Adın ne senin?"

"Mustafa..."

"Peki Mustafa, daha önce hiç çalıştın mı?"

"Hayır çalışmadım, ama çok okudum."

"Neyi okudun?"

"Pehlivan tefrikalarım..."

"Tefrika okumakla pehlivan olunmaz ki..."

"İşte onun için size geldim..."

"İyi, hoş geldin sefa geldin... Soyun da bi bakayım sana..."

Utana sıkıla soyundu, don atlet kaldı. Üşüyor muydu, terliyor muydu bilemedi.

"Dön," dedi Adam, "şöyle bir dön bakayım..."

Semahçılar gibi döndü bir iki tur.

Adam "giyin," dedi.

Aceleyle giyindi... Merakla bekliyordu.

"Bak evlat," dedi Adam. "Pehlivan olma isteğini sevdim. Ama her isteyen pehlivan olamaz ki... Sen git biraz bal, börek ye... Şu çarpık bacaklarını düzelt... Büyü, kilolan öyle gel..."

Güreş lisanında bunun adı Tuş'du...

Banazılıların evinin önünden geçerken hiç o yana bakmadı... Akşam annesinin sofraya dizdiği bulgur pilavı ile ayranı beğenmedi... Doğruca yatağa gitti, yorganını başına çekip Koca Yusuf'u düşünde görmeyi niyet etti.

HIRSIZ

Köy ilkokulu kerpiçtendi.

Köyün çatılı tek yapısıydı.

Önünde bayrak direği, sağında ise musalla taşı vardı ve tabii biraz ileride de köyün mezarlığı. Öğrencilerin bütün dedeleri, nineleri, amcaları ile henüz yaşını doldurmamış kardeşleri orada yatıyorlardı. Ne zaman sınıfın o tek penceresinden dışarı baksalar, mezar taşlarını görürlerdi.

Sınıfta yirmi beş kişi kadarlardı. Birinci sınıftan beşe kadar boy boy ve sıra sıra oturmuş, burnu sümüklü, gözleri çapaklı öğrenciler... Büyüyünce öğretmene benzeyecek, saçlarını tarayacak, kravat takacaklardı. Hatta kimileri gözlük bile takabilirlerdi. Hani öğretmenin düğünlerde, bayramlarda taktığı o aynalı gözlükten... Büyük adam, arif adam olmanın bir nişanı kravatsa, öbürü de aynalı gözlüktü zira...

Sınıfın girişinde soba, ileride karşı köşede kooperatif dolabı, sol uzun duvarda ise karatahta vardı. Karatahtanın üstünde ise dört duvar boyunca, çağları, mevsimleri gösteren tablolar, haritalar, çarpım tabloları, Atatürk'ün resimleri, sözleri...

Tahta sıralar en az yirmi yıllıktı.

Bu sıralarda ablalarının abilerinin de oturduklarını biliyorlardı.

Yer tahta döşemeydi. Yer yer araları açılmış, budak yaraları delinmiş, üstünde yürüdükce canımı daha fazla acıtmayın diye gıcırdayan boy boy tahtalar... Belli ki bu yöreden değiller... Zira ne köyde ne de çevre köylerde ne ardıç yetişirdi, ne de çam... Bolca kavak vardı sadece. Onun da tahtası makbul değildi.

Girişteki soba kös kös yanıyor, ısısı kendine yetiyordu. Hoş, şimdi kış geride kalmak üzereydi ama, yine de soba yanmalıydı.

Biri beşinci, öteki dördüncü sınıftan, her gün iki öğrenci nöbetçi olur, evlerinden getirdikleri tezeklerle erkenden okula koşar, önce dünden kalma külü boşaltır, sonra, tezekleri ve çalı çırpıyı usulünce çatar, yakarlardı... Ders zili çaldığında sınıfın havası biraz ölmüş, oturulabilir hale gelmiş olurdu.

Nöbetçilerin ilk işi sobayı yakmaksa, ikincisi kooperatif dolabını silmekti. İçinde dizi dizi defterlerin, kalemlerin, silgilerin, tebeşirlerin ve kimi kitapların olduğu bu dolap sanki tüm okulun namusu gibiydi. Oradaki her şey herkesindi. Hem herkesin hem hiç kimsenin. Tıpkı Alibaba Ziyaretgâhı gibi... Herkesin yüz sürdüğü, medet umduğu, ama hiç kimsenin sahiplenemediği...

Kooperatif dolabının anahtarı, kooperatif başkanında olurdu. Anahtarı, boynuna bağlayarak göğsünün içine saldığı ipten o alır, öbür kooperatif yöneticilerinin tanıklığında o açar ve kimin ne ihtiyacı varsa; para, yumurta, "yevmiye" karşılığında o satardı.

Para ve yumurta anlaşılır da bu "yevmiye" neyin nesidir diyenler için; anlatılmalıdır ki; yevmiye; parası, pulu, yumurtası olmayan anne babaların, okul için iş yapmaları an-

lamına geliyordu. Okulun bahçe duvarını tamir etmek, boya-badanasını yapmak, kış için tezek-çalıçırpı biriktirmek, bahçedeki ağaçları sulamak, çayın suyu coşkunlaştığında gidip öğretmeni istasyondan alıp köye getirmek gibi...

Sınıftaki bu yirmi beş öğrencinin her biri bir aileden, sonuçta üç-dört sülaledendi.

Köy yeri. Herkes birbiriyle akraba, hısım... Evet ama, bu kimi çekişmeleri, çelişmeleri ortadan kaldırmaz. Hem yoğun bir dayanışma, hem de aynı derecede çekememezlik iç içe sürer giderdi. Bazen biri öne geçer, dönem olur öteki... Götükaragil'le, Eleğidelikler arasındaki ilişki de böyle bir ilişkiydi. Götleri karaydı, zira ailenin en büyüğü Ziya Efendi'nin pantolonunun arkasına anası; daha az yıpransın, kiri-pası belli etmesin diye kara patiskadan kocaman bir yama yapmıştı ve hâlâ o pantolon kıçındaydı. Eleğideliktiler zira; unu, buğdayı, bulguru birbirinden ayırt etmekte sorunları vardı. Bu iki aile; hem hısım, hem akraba, hem barışık, hem de küstüler... Gün olur atışır, gün olur barışırlardı. Birbirlerinden kız kaçırır, o geçeden bu geçeye silah sıkar, ekinlerine, çayırlarına zarar verir, çocuklarının kulaklarına fısıldar; "Aman onların çocuklarına karşı dikkatli olun, ailemizin onuruna, gururuna leke sürdürmeyin," derlerdi. "Kavgadan kaçının, ama illa da kavga çıkacaksa, sakın ola ki, yüzünüz gözünüz yaralı bereli eve gelmeyin" diye öğütlerlerdi. "Kavgada kalleşlik etmeyin, sakın arkadan vurmayın, hileye hurdaya tenezzül etmeyin," demeyi de ihmal etmezlerdi.

Günün son dersiydi.

Öbür çocukların her birine bir ödev vermiş, şimdi beşinci sınıftaki öğrencilere, elinde metreyle bir şeyler anlatıyordu öğretmen.

Önce söze; "Bunun adı metre," diye başladı.

Anlattı, çizdi, çizdi anlattı...

Daha "anladınız mı?" diye sormadan; Götükaragil'in oğlu Abuzer'i tahtaya çağırdı.

Abuzer, böyle bir çağrıyı beklemiyordu elbette. O nedenle biraz afalladı, sanki bu çağrıyı üstüne alınmadı, daha doğrusu kesin biliyordu; öğretmen ne sorsa yanıtlayamayacaktı. Bu ise şu Eleğideliklerin çocuklarına karşı küçük düşmek anlamına geliyordu.

Öğretmen bu kez daha yüksek sesle, ama hâlâ yumuşak tonda çağrıyı yineledi.

Abuzer'in kaçışı yoktu.

Uykudan uyanıyormuş gibi, sıçradı sırasından... Sıçramasıyla birlikte, artık hangi cebindense bir şey "tak" diye yere düştü. Sesi herkes duydu ama, Abuzer dahil hiç kimse göremedi. İzleyemedi onun ne olduğunu.

Ama Eleğideliklerin oğlu Hamza, gördü yere düşenin ne olduğunu. O bir paraydı. Düştü yere, yuvarlandı, yuvarlandı, döndü döndü ve o ayağını üstüne basınca da durdu, kayboldu.

Abuzer tahtada boncuk boncuk terlerken, o kaşınıyormuş gibi yaparak eğilip yere, ayağının altındaki parayı alıp cebine koyuverdi.

Götükaragilin her kuruşu helaldi kendileri için. Ayrıca o almamış, Alibaba Ziyareti, ondan almış kendisine vermişti. Geçen yaz bostanlarına verdikleri zararın karşılığıydı bu; helaldi, hakçaydı ve kendiliğindendi. Alibaba adaletliydi.

Öğretmen, "şimdi paydos" der demez; sınıf öğrencilere kaldı. Herkes Abuzer'in parasını aramaya koyuldu. Bütün sıraları karatahtanın önüne çektiler, bütün tahta yarıklarına, budak deliklerine bir bir baktılar. En gayretli arayıcılar arasında Hamza da vardı. Parayı bir türlü bulamadılar.

İki gün sonra hafta tatiliydi.

Hafta tatilinde köyün irice bütün çocukları, on beş-yir-

mi dakika ötedeki tren istasyonuna gider, posta trenini karşılar, istasyondaki dükkânlara gider, anne babalarından aldıkları yumurta ve bozuk paralarla alışveriş ederlerdi.

Hamza kafaya koymuştu. O gün en çok alışverişi kendisi yapacaktı.

Abuzer'in parasını iki gün boyunca, oradan oraya saklamış, bir şekilde öğrenecekler diye ödü kopmuş, geceler boyunca gözüne uyku girmemişti. Bir aklı çeşme başındaki kovuğa gizlediği parada iken, öbür aklı Abuzer'in parasını kaybettiği için yiyeceği kötekteydi. Bereket öğretmenin hiç haberi olmamış, hemen anında üst-baş araması yapmamıştı. Bir yakalansa maazallah, altına sıçardı. Daha ayıp ne olabilirdi. Sülalelerine bir lakap daha takarlardı. Eleğidelikler yetmezmiş gibi şimdi bir de Hırsızgil çıkardı orta yere...

Ama kendisinin bir suçu, günahı yoktu ki bu işte!

Abuzer'in parası yuvarlanıp yuvarlanıp ayağının altına yapışıvermişti... Hem onların bostanlarına verdiği zarar-ziyan duruyordu orta yerde. Ulu Alibaba böyle istemişti.

Okulun bahçesinde toplanıp düştüler yola.

Mezarlığın önüne gelince; hep birlikte durdular. Yüzlerini mezarlara doğru çevirdiler, mırmır bir şeyler söylediler içlerinden. Ne söylediklerini kendileri de bilmiyordu. Ama büyükleri hep böyle yapıyordu ya...

Dere boyunca, iğdelikleri, yoncalıkları geçtiler, çaya ulaştılar. Yaz ortalarında neredeyse kuruyan çay, şimdi coşkun coşkun akıyordu. Yukarı dağlardan getirdiği, buzkar kütlelerini birbirinin üstüne bindire bindire sürükleyip götürüyordu.

Leylekler henüz gelmemişti, kurbağalar canlanmamış, çiçekler açmamış, kösnüler toprak altından çıkmamıştı... Bütün bunların habercisi karasöğütlerin uç dalları ise kızarıvermişti.

Biraz aşağı, biraz yukarı koşup çayın şöyle bölünüp

parçalandığı, yayvanlaştığı, sığ bir yer buldular kendilerine... Ne de olsa deneyimliydiler.

Ayakkabılarını, çoraplarını çıkardılar, pantolonlarını dizlerine dek toparladılar, el ele tutunup, girdiler suya... Şu garipliğe bakın ki; Hamza ile Abuzer yan yanaydılar... Hangisi tökezlese, suya düşse, su onu sürüklese, öbürü peşinden koşacaktı, kesin...

Ama Hamza'ya göre; bu iş başka o iş başkaydı.

Bereket kötü bir şey olmadı, sağ salim geçtiler çayı.

Sonra tren yoluna düştüler.

Rayların üstünde, traverslerin arasında hoplaya zıplaya gidiyorlardı, tren arkalarından gelecekti. Daha vakit vardı, biliyorlardı. Hem aşağıdaki tüneller arasından çıkar çıkmaz tren, sesi duyulur, dumanları göğe yükselirdi.

Onlar yine de kulaklarını raya dayayıp treni dinlemeyi ihmal etmiyorlardı.

Az kalmıştı, şu yokuşu aşar aşmaz istasyon gözükecek, yolculuk bitecekti.

Hamza'nm aklı cebindeki paradaydı.

Bu kocaman parayla, ne, neler almalıydı?.. Bunu arkadaşlarına nasıl anlatmalıydı?.. Bu kadar çok şeyi, küçücük sepetinde taşıdığı beş tane yumurtayla aldığını izah edemezdi herhalde?.. Ne yapmalıydı?..

Ne sorunun yanıtını bulabiliyor, ne de başka sorular sorabiliyordu?..

Ama, Allahvekil her şeyi Alibaba biliyordu. Bunun böyle olmasını o istemişti. Dolayısıyla kendisini korumak da ona düşerdi.

Makasa ulaştıklarında, makasçı, elinde bayrağı kulübesinden çıkmış treni karşılamaya hazırlanıyordu.

Çocuklar ona toptan; "Hacı Kirve merhaba" diye selam verdiler; o da; "Selamünaleyküm" diye yanıtladı. "Babalarınıza selam götürün," diye de ekledi.

Makastan sonra tren hattı üçe ayrılır, istasyonun taa ötesine kadar böyle devam eder, sonra yine teke düşerdi.

En öndeki hat yük trenlerinindi. Balya balya samanlar, yığın yığın buğdaylar, kimi zaman koyunlar, keçiler, sığırlar, kapısında "Ticari Eşya Ambarı" yazan bir hangardan trene buradan yüklenir, ambarla tren hattı arasındaki yüksekçe rampa bu işi kolaylaştırırdı.

İkinci hat, manevra hattı, en dıştaki ise posta hattıydı.

Bunları ezbere biliyorlardı.

İstasyon binasının hemen önündeki; "Atmak, kaydırmak yasaktır" cümlesinin ne anlama geldiğini ise bir türlü bilemiyorlardı. Zira onlar oraya buraya çokça taş atar, değnek kaydırır, bu konuda yarışlar yapar, ama bunun istasyonda neden yasak olduğunu anlayamazlardı.

Anlayamadıkları bir başka şey de; "Rakım" yazısıydı. "Rakım" ne demekti, bu 1200 sayısı neyi gösteriyordu. En iyisi öğretmene sormaktı. O bilirdi. Ama tüm okul yılları boyunca soruları hep öğretmen sorduğu için, onlar bir türlü soramazlardı bu soruyu. Büyükleri ise zaten bilmezlerdi, bunun ne anlama geldiğini...

Kırmızı şapkalı istasyon şefi dışarı çıktığına göre tren geldi gelecek demekti.

Buharını oraya buraya saça saça, ağır bir kömür ve yağ kokusu içinde (ki böyle bir pis koku dünyanın başka bir noktasında olmasa gerekti) gelip durduğunda posta treni, köyün bütün çocukları, sanki 23 Nisan'da olduğu gibi hazır ol vaziyetindeydiler. Aşağı indirilen pencere camlarına çıkan şehirli yolcuları merakla izliyor, onların ne giyip, ne taktıklarına bakıyorlardı.

Bir yerlerden havalar, iklimler, renkler getiren tren, bir başka yere doğru çekip gitti.

Geride bir sıcaklık, raylarda ıslık sesi bırakarak...

Çocuklar düşünmediler bile; bu tren nereden geliyor,

nereye gidiyor... Geldi ve gitti işte...

Şimdi alışveriş zamanıydı.

Hamza için sınav saati (onlar imtihan diyordu) gelip çatmıştı.

Herkes ceplerindeki paraları, sepetlerindeki, çıkınlarındaki yumurtaları yoklayıp bölündüler üç beş dükkâna.

Hamza Bekir Kirvesinin dükkânına gitmeliydi.

Annesi öyle tembih etmişti.

Alacağı bir avuç leblebi, üç-beş şekerlemeydi.

Yumurtalar ona yeterdi.

Ama cebinde üç-beş kilo kuru üzüm, kayısı, pestil alacak kadar parası vardı.

Kendince çözüm bulmuştu, güya annesi ondan gazyağı lambasının camından da istemiş, bunun için para da vermişti.

Büyük bir adam olmuşçasına, sanki köyde düğün varmışçasına; isteklerini bir bir söyledi Bekir Kirvesine...

O da tek tek tarttı... Her birini bir kesekâğıdına koydu. Yanında da lamba camı... Sormadı bile, "bu bolluk niye" diye... Sonuçta veresiye değil, peşin paraylaydı her şey... Bu da Hamza'nın işine geldi.

Kucağı dolu çıktı dükkândan...

Köyün öbür çocukları da onu bekliyorlardı.

Hamza'yı elleri, koltukları dolu görünce şaşırdılar... Yükünü paylaştılar...

Makasa varınca; bir kenara oturup çıkınlarını yere serdiler... Adet böyleydi zira... Yiyebilecekleri kadarını ortaklaşa yer; kalan kırıntıları köydeki küçük kardeşlerine götürürlerdi.

Bu düzeni değiştirecek halleri yoktu ya...

Hamza'nın kesekâğıtları delindi, bütün çocuklar tıka basa yediler... Öyle iştahla yiyorlardı ki akıllarına hiçbir soru gelmedi bile.

Hamza, ikide bir öbür çocukların önünden alıyor yemişleri (buna hakkı vardı, ne de olsa kendi malıydı) Abuzer'in önüne koyuyordu.

Abuzer, içten içe bu işe mutlu oluyor. Hamza için; "Eleğideliklerin oğlu olsa da, sonuçta halamın torunu," diye düşünüyordu. "Ne de olsa sınıf arkadaşıyız..."

Leblebileri, şekerlemeleri, pestilleri doyasıya yediler.

Hiçbir düğünde, bayramda bu kadar bol yemiş yememişler, değme ağalar beyler Hamza denli cömert olmamışlardı.

Hamza, artık onlara komut verebilirdi.

Böyle bir üstünlük sağlamıştı.

"Haydın arkadaşlar, geç olmadan çayı geçelim."

Çayı aynı düzende yeniden geçeceklerdi.

Yalnız bir sorun vardı: Bu lamba camını ne yapacaktı... Annesinin soruları şimdiden korkutuyordu onu...

Olası sorular; şekerlemeler denli tatlı, pestil denli yumuşak olmayacaktı, bunu seziyordu. Sıkışıp kalıyordu orta yerde. Boncuk boncuk terliyordu yol boyu, tıpkı karatahta başındaki Abuzer gibi... Ama yine de bir çaresi olmalıydı bu işin, bir çözüm yolu?..

Çaya adım atar atmaz; buldu çözüm yolunu. Birdenbire düşürüverdi lamba camını çayın orta yerine... Kırılıp dağılıverdi ince cam... Almak istesen alınmaz, toplasan bir işe yaramaz...

Kurtulmuştu işte...

O suç ortağı lamba camı yoktu artık...

Ne annesi böyle bir şey ısmarlamış, ne de o almıştı...

Kilo kilo yemişler kâr kalmıştı.

Hem bostana verilen zararın hesabı sorulmuş, hem de Alibaba'nın adaleti tecelli etmişti.

Öylesine rahattı...

* * *

Karanlık tez bastı köyü...

İlk akşamın işleri çabucak bitiverdi.

Köyün kadınları, gelinleri, kızları, çeşme başına toplanınca; Abuzerin annesi, Hamza'nın annesine, "Hala kızı, Hamza istasyon yolunda çayı geçerken lamba camını düşürüp kırmış, bizde fazladan bir tane yedek var, karanlıkta kalmayın, isterseniz ödünç alın," deyiverdi.

Hamza'nın annesi, denilenleri duydu, düşündü, durdu, bir kez daha anladı... Yine düşündü... Belli etmemeye çalışarak;

"Sağol Bacı..." demekle yetindi...

Doğru eve koştu...

Bin türlü soru...

Bir tek yanıt: "Ama o para gelip benim ayağıma yapıştı. Hem Alibaba da böyle istedi. Ayrıca bostanımıza verdikleri zararlar..."

Hıçkırıklarla bağırıyordu annesi: "Çabuk, gece falan deme; doğruca çeşmeye koş; midende, kanında, karnında ne varsa, kus, boşalt, arın, temizlen gel..."

Çeşmeye doğru giderken; mezarlıkta yatanlar ona eşlik ediyordu. Çayın buzlu karlı suları onu içine alıyor, devire devire götürüyordu. İstasyonun bütün trenleri üstünden geçiyordu. Öğretmeni onu karatahtaya kaldırmış, Abuzer ve köyün bütün çocukları katıla katıla gülüyorlardı.

Çeşmeye varınca annesinin dediğini yaptı.

Karnındaki sancı dinmek bilmiyordu.

İçinden, taa derinden düşünceler geçiyordu: "Alibaba bu işte neden beni yalnız bıraktı?.. Bari son bir büyüklük yapsa da; annemden başka kimse bilmese bu işi..."

DÜĞÜN

Davul şöyle bir vurdu mu güm güm... Kavakların dalları bile titrer neredeyse... Eşisıra zurna da ötünce in cin herkes halaya durur köyde. Halaybaşı elinde mendil öyle bir aşka getirir ki herkesi, kötürümler, topallar bile yerinde duramaz olur. Halayın ucu uzadıkça uzar, harman yerine sığmaz olur. Köyde ne kadar çocuk, ne kadar köpek varsa, harman duvarının üstüne üşüşür kıçları üstüne oturur, bu coşkuyu birlikte yaşarlar... Çocukların bacakları bu yana sallanırken, köpeklerin kuyrukları arka yana sallanır, oracıkta gülüşür dururlar. Çocuklar da köpekler de bilirler ki, halayın arkasından düğün sofrası kurulacak... Ne güzeldir o sofra... Bol etli bulgur pilavı, hoşaf... Büyükler için şişeler dolusu rakı...

Komşu köylerde ne kadar hatırı sayılır kişi varsa hepsi davetlidir düğüne... Her biri elinde ağır bir hediyeyle gelir. Gözcüler haber verir vermez, davul zurna o yana koşar. Köyün girişinde rakı badeleriyle karşılar, hemen oracıkta halaya dururlar... Silahlar çekilir, şarjörler boşaltılır... Buyur edilirler... Çocuklar kovanları kapışmak için itişip du-

rurlarken, davetliler önce düğün evine kabul edilirler. Gelinler kızlar, salonu önceden hazırlamış, her yanı kendi dokudukları halılarla örtmüş, sekinin üstüne çift döşek atmışlardır. Hal hatır sorulur, kahveler içilir, sonra da harman yerine geçilir...

Oğlan anası öyle bir çalımlıdır ki düğünde, değme gitsin... Kimin düğününde bu kadar çok konuk toplanmış, bu kadar çok kuzu, koç kesilmiş, şişeler dolusu rakı içilmiş, halayın ucu uzadıkça uzamış, silahlar susmak bilmemiştir. Kimin düğününe bu kadar çok hediye gelmiştir. Şu halılara, kilimlere, kutnu dokumalara, altın liralara, boyalanmış süslenmiş, boynuzlarına elma saplanmış koçlara bak... Eee ne de olsa karşılıklı; hatır saymış ki, hatırı sayılıyor. Elif Ana böyle düşünüyor, köyün karılarına böyle nisbet yapıyordu.

Düğünün bu ikinci gününde, köylü, oynayacağı kadar oynamış, yorulacağı kadar yorulmuş, herkes evlerine çekilmişti. Düğün evinde şenlik sürüyordu. Komşu köylerden gelen konuklarla köyün ileri gelenleri düğün evinde sofranın başına toplanmışlardı. Elif Ana bu ağır konuklarına kendisi hizmet ediyordu. Adet böyleydi, gelinlere kızlara bırakılamazdı. Mutfaktan gelen kavrulmuş etleri, pilavları, salataları tabak tabak kapıdan alıyor, sofraya özenle yerleştiriyordu. Etlerin en güzelini sofranın başındaki ağa takımına sunuyordu. Kadehlerin biri boşalıyor biri doluyordu. Kaç zamandır giymediği üçetek kutnusunun içinde gelin gibiydi. Kınalı saçları kor kor altınlarla süslü alnından perçem perçem geçip kulağının arkasına dolanıyordu. Yanakları Çerçi Nazım Kirve'nin elmaları gibi al aldı.

Kemancı azıcık soluklanmak için ara vermişti. Kemanla birlikte o uzun hava da bitmişti. Sessizlik çökmüştü. Elif Ana fırsattan istifade tabakları değiştiriyordu. Birden

"pırt" etti. Bu sesin kendisinden çıktığına inanamadı. Utansa utanamıyor, kızarsa kızaramıyordu. Eli ayağı birbirine dolaştı. Gözaltından milleti şöyle bir süzdü, bereket kimse işitmemişti. Hadise donuyla kendi arasında kalıvermişti işte. Toparlanıp işine koyuldu... Baş konuğu; "Bu bade senin için Elif hanım" deyince, herkes kadehini kaldırdı... O da aceleyle kendine doldurdu. Geri kalmak olmazdı... Bir kaldırışta dipledi badeyi... Şu zıkkım ne güzeldi... Nereden geldiyse torunu Yusuf eteğine dolaştı... Çocuğu fark eder etmez başına şöyle bir şaplak vurdu. "Soyka," dedi. "Deminden burada olsaydın n'olurdu. Hiç olmazsa senin üstüne atardım."

Nasıl güldü millet... karınları çatlaya çatlaya... "Hımm" dedi içinden, "Demek ki duymuşlar..." Gülmekten geri kalır mı... Herkesten daha çok güldü. Bade bade üstüne devrildi. Türkü türkü üstüne söylendi.

Torun Yusuf anlayamadı tüm bu olanları... Nenesi neden başına vurmuş, millet niye gülmüştü... Üstelik o asık yüzlü öğretmeni bile gülüyordu. Nenesinin eline tutuşturduğu et parçasını ısıra ısıra dışarı çıktı. Annesi onu doğru yatağa yolladı. "Tez yat," dedi. "Sabah erken okula gideceksin."

Yusuf yattı ama, uyku ne mümkün?.. Yarın amcasına gelin geliyordu. Tepenin öte yanındaki komşu köyden... Önce mektebin önündeki çayırda cirit oynanacak... köyün bütün atları, baldırları köpük içinde kalıncaya dek koşacak, binicileri "Dehaaa" diye bağıracak, düğüncüler alkış tutacaktı... Babası, Alnı Akıtmalı Doru At'ın sırtında şöyle bir havalanacak, "Ya Allah..." deyip öyle bir savuracaktı ki ciriti, şu Süslü Mamoğ'un sırtına saplayıverecekti. Herifin süsü bozulacaktı. Yarın olunca bunu mutlaka görecekti...

Emin olmak için yine de gidip Doru At'a bakmak geçti

içinden... Bu telaş içinde nasıl olsa onu gören kimse olmazdı.

Süzülüverdi yatağından... Odaları bir bir geçti usuldan... Doğruca ahıra gitti... Doru At onu görünce başıyla selamladı. Küçücük boyu atın bacakları kadardı... Okşadı onu, sürtündü. Epeyce konuştu. "Bak," dedi Doru At'a, "Yarın önemli bir gün, Hürügölü'nün kabarık yeşil otları hakkı için, Aşağı Dere'nin buram buram taze yoncaları hakkı için, kucağım dolusu arpa demetleri, Bakırtepe'nin yudum yudum soğuk suları hakkı için babamı yarın mahçup etme... Ne soluk soluğa kal, ne de tökezle... Öyle bir kıvrak ol ki yarın, babam üzengiye bile dokunmaya... Öyle bir cirit savurabilsin ki babam, düğünevine yakışa... Gelin Ablamı böyle karşılayabilelim... e mi?.."

Doru At başını sallayarak; "Tamam anladım," dedi.

O güvenceyle, aynı yollardan geçerek yatağına döndü. Kendince önemli bir iş yapmıştı, gömülüverdi yatağına, uyuyakaldı.

Sabah erken olur köy yerinde, henüz yataklarını yeni ısıtabilmişlerken, daha ilk horoz sesiyle ayaklanırlar gelinler, kızlar, delikanlılar... Herkes işin bir ucundan tutar. Hele de böylesine düğün günlerinde tatlı bir telaş her yanı sarıverir.

Kaç gecedir düğünevinde uyku hakgetire...

Elif Ana bir bakraç dolusu soğuk suyla, yüzünü gözünü çarpa çarpa yıkayınca ayıkıverdi. Dün akşam olanları anımsadı. İçten içe gülümsedi. Ama yine de ayıp olmuştu... Kocaman kadın, onca konuğunun önünde... Başını salladı sağa sola... Bereket oğulları gelinleri duymamıştı... Ama nasıl olsa duyacaklardı... Sadece onlar değil, yedi köy öteye ulaşacaktı havadis... Ne yapsaydı?.. Hem de şöyle bir günde... Adı ossuruklu Elif'e çıkacaktı... Hadi herkes neyse de şu öğretmene ne oluyordu?.. Güya okul mektep görmüş adam,... diyelim ki, hoş bir fıkra ile ortalığı yumuşatacağı-

na, güldükçe gülüyordu... Her gülüşüyle onu aşağılıyordu... Fark etmemiş miydi sanki...

Dersini vermesini bilirdi de ona, ev kendi evi, sofra kendi sofrasıydı... Pişkinliğe vurup geçmişti işte... Ama bu işin burada biter yanı da yoktu... Hele şu günler bir geçsindi... Allah kerimdi...

Bakırtepe'den aşağıya doğru esen yel, köyün kavaklarını yalıyor, son yaprakları da uçuşturuyordu. Köyün ortasından geçen dere sal taşlarını ışıtıyordu, tavuklar çöplükleri eşeliyor, çocuklar okul yolunda koşarlarken, köpekler onlara eşlik ediyordu.

Sınıf ısınmış, ilk ders başlamıştı.

Yusuf'un aklı derste değil de Doru At'taydı. Bugün karşı köye gelin almaya gidilmeden önce, mektebin önündeki çayırda cirit oynanacak, babası Doru At'a binecek, süslü Mamoğ'un sırtına saplayıverecekti ciriti... O an'ı düşlüyordu... Tüm bunlar Gelin Ablasının şerefine olacaktı...

Cirit bitince düğün alayı kurulacak, kız evine hediyeler hazırlanacak, atlılar önde, yayalar arkada, davul zurna eşliğinde oynaya oynaya gelin almaya gidilecekti...

Gelin Abla Doru At'a binecekti. Bir kere uğurlu bir attı o. Annesi de aynı ata binmişti... Kim bilir babası nasıl süsleyecekti Doru At'ı... Her yanından ipekli püsküller sallanacak, eğeri kutnularla örtülecek, başına kehribar boncuklar takılacaktı. Doru At da bunun farkında olacaktı doğrusu... Şöyle bir şaha kalkacak, öyle bir kişneyecekti ki, davul zurna sesini bastırır cinsinden...

Gelin evinde gelenlerle gidenler bir arada olacaktı. Gelenler bir kız götürecek, gidenler gelinin küçük kardeşine yol açacaktı. Bu böyleydi. "Uğurlar olsun kızım," diyecekti kız anası, "Yolun açık olsun... Bahtın açık olsun. Dilin kısa, aklın uzun olsun... Sakın ola ki kocana düğmesi düşük

ceket giydiresin, sakın ola ki yenilebilecekten fazlasını pişiresin... Tarlada ırgat, mutfakta hamarat, ziyarette keramet olasın... Ne hak yiyesin, ne de hakkını yediresin... Sırası gelmedikçe konuşmaya, gerektiğinde de sözünü esirgemeyesin... Sen, sen olasın, yüzümüzü ak edesin... Güle güle emlik kuzum, güle güle kınalı kekliğim, güle güle..."

Düğün alayı karşı köyden yola çıkınca, Yusuf'la okul arkadaşları, artık teneffüs saati mi olurdu, yoksa ders sırası mı, bilinmez ama, tepenin başına çıkacak, düğün alayının dönüş yolunun neresinde olduğunu görecek, koşa koşa tez elden aşağı inip, düğün evine haber verecek, bahşiş alacaklardı. Gelin Abla damat evine girerken, babasıyla birlikte Doru At'ın başından tutacak, tam bu sırada damın başından Gelin Abla'nın başına serpilen heybeler dolusu şekerleme, leblebi, üzüm ve kayısı kurularını köyün öbür çocuklarıyla birlikte toplayacaktı. Onlardan yemek sevaptı. Ayrıca Gelin Abla'nın evlerine getireceği bereketin de işaretiydi bu.

Bunları düşünüyordu Yusuf... Ders devam ediyordu. Öğretmen bir türlü ara vermiyordu...

Davul zurna sesi, at kişnemeleri, bağrışmalar uzaklaşıp gitmişti işte... Şimdi neredeydiler acaba?..

Epeyce sonra "Hadi teneffüse" dedi öğretmen. Eklemeyi unutmadı: "Sadece beş dakika... Yoklama yapacağım ona göre..."

Doludan kaçar gibi fırladılar dışarıya. Yusuf'la öbür iri çocuklar, vurdular kendilerini tepeye... Düğün alayını görecekler... dönüp köylülere haber verecekler... "Geliyler, geliyler..." diyeceklerdi...

Nice sonra haber verdiler Elif Ana'ya: "Yusuf'la birlikte daha beş-on çocuğu öğretmen okula hapsetmiş... Dersten kaçmışlar diye... Pencerelerin tahta kepenklerini bile sıkı sıkı örtmüş..."

"Essah mı?" dedi Elif Ana, "Vay başıma gelenler... Şu deyyusun yaptığına bak... Muhtar demişti ona oysa, düğün sırasıdır, çocukları erken bırak diye... ben şimdi gösterirm ona."

Gelini falan unuttu. Topladı üçeteğini şöyle, köpüre köpüre okula koştu. Köylü de arkasından... Bundan iyi fırsat olmazdı... Burnu, ciritin ortasındaki Doru At'ınki gibiydi. Foş, foşş ediyordu. Ulaşır ulaşmaz okula, kapıyı yumruklad ı... Taş aradı yerde, bulamadı. Seslendi, yanıt alamadı. Aklına daha parlak bir şey geldi. Dün akşamkinin devamı olmalıydı. Biraz geri çekildi. Sırıtını okula döndü, öne doğru eğildi, üç eteğinin orta parçasını beline doğru attı... "Al" dedi öğretmene "Al sana, okula değil ha, sana: Pırt, pırt pırrrt..."

KIZ YÜZÜNDEN

Lise binası üç katlıydı.

Onların sınıfı üst kattaydı.

Gül ile Nazan ortadan ön sırada oturuyorlardı. Cemil ile Erol ise onların arkasında.

Dersleri Türkçe idi.

Ayhan öğretmen yazılı sonuçlarını değerlendiriyordu.

Yazılı kâğıtlarını tek tek okumuş, kırmızı kalemle yanlışların altını özenle çizmiş, öğrencilerine aktarıyordu.

Sıra Cemil'in kâğıdına gelmişti.

"Tahtaya gel Cemil," dedi.

Türkçede iddialıydı Cemil, ama yine ne hata yapmıştı... Üç nazlı adımla tahtaya geçti.

Ayhan öğretmen; "Yaz," dedi Cemil'e, "Amerika yaz."

Cemil yazdı: "Amarika."

"Sinema yaz."

Cemil yazdı: "Sinama."

Sınıfa döndü öğretmen; "Yanlış nerede?.." diye sordu.

Arka sıralardan Coşkun hararetle kalktı, elini de hızlı hızlı sallıyordu.

"Evet Coşkun..." dedi öğretmen.

Coşkun tahtaya koştu, yanlışı düzeltti, böbürlendi ve yerine dönerken Gül'e sırıttı.

Gül başını öne eğdi. Kızgınlığı yüzünde al oldu.

Hep böyleydi zaten, al al olurdu. Ne zaman annesi-babası ona kızsalar, ters ters baksalar, öğretmenleri kaşlarını çatsalar, şu yüzsüz oğlanlar sırıtsalar, allaşırdı. Geçen cuma, sınıf arkadaşlarıyla birlikte renkli sinemaya kadınlar matinesine giderlerken, şu pis surat Coşkun, yolun karşı yakasından onlara paralel yürümüş, sinemaya kadar takip etmiş, tıpkı şimdiki gibi arsız arsız sırıtmıştı. O zaman da al al olmuştu yüzü.

Cemil anlamıştı olanları. Anlamış ve öyle bir bakmıştı ki Coşkun'a; öğretmenin "geç yerine" demesini duymamıştı bile...

Ayhan öğretmen yineledi: "Oğlum yerine geç ve bir daha böyle hatalar yapma."

Zil çalar çalmaz, öğretmen sınıftan çıkar çıkmaz, Cemil, şöyle bir döndü Coşkun'a; "Ne yani, bir bok bildiğini mi sanıyorsun..." dedi.

Gül ile Nazan olacakları sezinlemişlercesine, aceleyle dışarı çıktılar...

Bahçede yağmur çiseliyordu. Mevsim bahardı. Öğrenciler saçak altına dizilmiş yağmur damlalarını sayıyorlardı. Henüz çiçek açmış kayısı ağaçlarına düşen damlalar usul usul süzülüyor, bir bir yere iniyordu. Karşıda Beydağları'nın dorukları kaç zamandır bembeyaz kar altındaydılar ve haziran kadar bu böyle olacaktı. Daha bir süre, kayısı çiçeklerinin beyazlığı ile Beydağları'nın beyazlığı, bir bakışta birlikte görülebileceklerdi. Biri kar, öteki çiçek. İkisi de beyaz.

Cemil, birilerini itekleyip Gül'ün yanında kendine yer buldu.

"Ne güzel yağıyor değil mi?" diye sordu.

Gül oralı olmadı.

Oralı olmayışı, Cemil'in bu sorusunu duymamış olmasından değil, aradaki mesafeyi koruma ihtiyacındandı.

Annesi sıkı sıkı tembih ederdi: "Aman oğlanlara yanaşma. Niyetlerini hemen anla ve kendini koru."

Gül, anlamazdı annesinin söylediklerini. Yani nasıl olurdu kendini korumak! Sınıftaki oğlanlarla konuşsa, kalem silgi alışverişi yapsa, birlikte ders çalışsa, sınav sonuçlarını tartışsa, kantinde çay içse, kendini korumamış mı olurdu?.. Veya kendini korumamak; grup halinde arkadaşlarıyla birlikte pastaneye, sinemaya mı gitmekti, okul futbol takımını desteklemek üzere şehir stadına mı gitmekti!..

Hangisiydi?..

Annesine göre hepsi...

Ama o bunların hepsini yapıyordu. Hiç de bir şey olmuyordu. Ne inciniyor ne de kırılıyordu. Hatta mutlu oluyordu.

Galiba annesinin anlatmak istediği tehlike Coşkun'du. İşte onun gibi oğlanlar... Sırıtkan, yüzsüz, şımarık, yapışkan... Ama Cemil öyle değildi. O farklıydı. Bakarken gözünün içi gülüyordu. Ne zaman kendisi de ona baksa; yüzü kızarıyordu Cemil'in, damla damla terliyordu.

Cemil yineledi: "Yağmur ne güzel yağıyor değil mi Gül..."

Artık kaçamazdı: "Evet," dedi, "çok güzel..."

Cemil devam etti, kayısı ağacını işaret ederek; "Tomurcukların, çiçeklerin, taze yeşil yaprakların üstündeki damlacıkları görüyor musun?.."

"Evet."

"Peki şu karşı dağlardaki kar yığınlarının, şimdi boncuk boncuk olduğunu, güneş vurunca tıpkı şu çiçeklerin üstün-

deki damlacıklar gibi ışıl ışıl olduğunu da biliyor musun?.."

"Hayır bilmiyorum."

"Ama ben biliyorum."

"Nereden biliyorsun?.."

"Çünkü evimiz o dağların eteğinde."

Onlar konuşurken Coşkun da, yağmura karşın sıra arkadaşlarıyla, önlerinden gelip geçiyor, volta atıyordu. Üstelik her önlerinden geçişte ters ters bakıyordu.

Gül; Coşkun'u kastederek; "Ne gıcık şu oğlan," dedi.

Cemil bu nitelemeden mutlu olmuştu: "Sadece gıcık değil, dangalak aynı zamanda," diye ekledi.

Coşkun duymuştu bu "dangalak" lafını...

"Ne lan, kime diyorsun?.."

"Sana diyorum..."

"Bana mı?.."

"Evet sana..."

Gül, yine al aldı. Kavga çıkacaktı. Rezil olacaktı...

"Bedenci geliyor," dedi.

Gerçekten de Bedenci geliyordu.

Birden balon gibi söndüler.

Bedenci başını eğerek girerdi kapıdan. Elmacık kemikleri yumruk gibiydi. Başmuavindi. Okulun asayişi ondan sorulurdu. Hele biri okula geç kalsın, sınıfa suratında Bedenci'nin parmak izleriyle girerdi. Spor, tebeşir parasını zamanında getirmeyenler, saçı uzun olanlar, eteği bir parmak kısa olanlar, kopya çekenler, güvercin taklası atamayanlar mutlaka onun tezgâhından geçerdi. Adı Bedenci'ydi. Neredeyse kimse onun gerçek adını bilmezdi. Güldüğü görülmemişti. Hiçbir öğrenciye "evladım", "çocuğum" dediği duyulmamıştı. Herkesin adı "lan"dı. Öyle bir "lan" diyordu ki; sanki Beydağları'ndan bir avuç kar alıyor, öğrencilerin yüzüne bastırıp eritiyordu. Niye ise sadece Nahide öğret-

men'in yanında farklı bir adam oluyordu. Geçen yıllardan beri böyleydi bu. Kayısı ağaçlarının altındaki çardakta, Nahide öğretmen'e, yeşil erik, yeni dünya, kiraz, kayısı yediriyor, nöbetçi öğrencileri manav manav dolaştırıyordu.

Bedenci'yi görünce tüm öğrenciler, henüz zil çalmamasına karşın sınıflarına döndüler.

Sınıfa girerken Cemil'le Coşkun göğüs göğüse geldiler. Birbirlerine girdi gireceklerdi. Erol, Metin, Bülent, öbür çocuklar araya girdiler de, tehlike şimdilik geçti.

O derste Cemil'in kafasına hiçbir şey girmedi, öğretmen ne anlattı bilmedi. Gül'deydi aklı... Beydağları'nın eteklerindeki vadilerde, badem ağaçlarının altında ders çalışıyorlardı. Kitapları yere bırakıyor, ağacın dalına tırmanıyor, çağla topluyor, birbirlerine yediriyorlardı. Çağla, dişlerinin arasında gevrek gevrek kırılıyor, çekirdekteki ekşi soğuk serinlik, ağız yanaklarına, dil üstüne yayılıyor, onları bir hoş ediyordu. O hoşluk içinde, dalları aralıyor, aşağıda ovadaki kente bakıyorlardı. Cemil, artık ezbere bildiği yapıları tek tek gösteriyordu Gül'e; "Şu Tekel Fabrikası, onun solundaki Sümer, Şeker en batıdaki. Şu göbekte olan Ulucami, onun önündeki Hükümet... Hadi sen de bizim okulu bul..." Gül arıyor, arıyor bulamıyordu... Cemil'e kızıyor, gülüyor, mızıkçılık yapıyor, hop diye aşağıya atlıyordu.

Kendisi de aşağıya iniyor, Gül'ün işaret parmağından tutuyor. Henüz terlemiş, buğulu, yumuşak, kırmızı toprağa birlikte iki sözcük yazıyorlardı: Gül-Cemil. Ötedeki ağaçların arasında bir çıtırtı duyuyor, dönüp bakınca, Coşkun'un kendilerine doğru sırıtarak geldiğini görüyordu.

Birden paydos zili çaldı.

Ama o hâlâ Bademlikteydi. Erol dürtünce kendine geldi.

Yorgundu, usul usul toplandı.

Erol'la birlikte çıktılar. Kalabalığın içinde kimselerin

dikkatini çekmeden, yol ayrımına kadar Gül ile Nazan'ı takip ettiler. Yarın büyük gündü: Sınıflararası maç vardı. Coşkun'a dersini vereceklerdi. Çözemedikleri bir sorun vardı yalnız. Coşkun'la aynı sınıfta, dolayısıyla aynı takımdaydılar. Karşı takımda olsa kolayca kırarlardı bacağını.

O gece hiç uyumadı Cemil. Ne zaman uyur gibi olsa, Coşkun geliyordu gözünün önüne. O sırıtkan suratıyla Gül'e sırnaşıyor, Gül de Coşkun'dan kaçıp kendisine sığınıyordu. Onu korumalıydı. Mahallede bir sürü kız vardı. Okulda da öyle, ama Gül farklıydı. Uzun örme saçları, sırasının üstüne yığılıyor, her teli ayrı ayrı parlıyor, tutup onları okşayası geliyor, ama sınıftan kimseler görür diye de ödü kopuyordu.

Bedenci, okulun geniş bahçesinin iri çakıllarını toplatmış, zemini sulatmış, kireçle çizgileri çizmiş, kaleleri yerleştirmişti. Sınıflardan sıralar taşınmış, çevreye dizilmiş, tribün yapılmıştı. Müdür ile öğretmenler, orta çizginin önündeki masaların çevresine oturmuşlardı. Okul ikiye bölünmüştü. Çevreye sığmayan öğrenciler de pencerelerden sarkıyorlardı. Her parça bir takımı destekliyordu. Her şey hazırdı. Hakem Bedenci'ydi.

Takımlar müdür masasının önüne dizildi. Bedenci, ortaya geçti, Türk sporu adına, üç kere sağol çektirdi ve ilk düdük öttü.

Kıran kırana bir maç oluyordu. Oyuncular sert çakıl zemine düştükçe; kızlar ay, ay... diyorlardı. Bedenci sık sık düdüğünü çalıyor, oyuncuları yanına çağırıyor, onlara kızıyor, Nahide öğretmene şöyle bir bakış atmadan da, oyunu başlatmıyordu.

Cemil'le Erol, Coşkun'u çiğnemek için fırsat kolluyorlardı. Kıracaklardı itin bacağını. Nasıl olurdu Gül'e sarkmak, görürdü. Üstelik bu cezayı ona Gül'ün gözleri önünde vereceklerdi.

Top, bir o kaleye, bir bu kaleye gidip geliyor, taca çıkıyor, yola fırlıyor, dönüp duruyor, oyuncular nefes nefese kalıyor, yandaşlar hababam tezahüratta bulunuyor, ama o fırsat bir türlü doğmuyordu. Öyle bir fırsat olmalıydı ki; tam kaza gibi...

Neredeyse bitiyordu maç... Plan işlemiyordu. Bir tek nedeni olabilirdi. Coşkun çakmıştı bu işi... Yoksa oyun içinde, niye bu kadar uzak dursundu. Ve o son düdük öttü. Maç bitti.

Oyuncular alkışlar arasında beden salonuna indiler, soyundular; ellerini yüzlerini yıkadılar, terlerini soğuttular...

Cemil terini soğutamadı bir türlü, spor çantasının dibine yerleştirdiği sustalısını aldı, avucu ile bileği arasında gizledi, Coşkun'a doğru ilerledi. Tek gördüğü şey, Bademlik'teki Coşkun'du. "Senin yüzünden yenildik, dangalak, senin yüzünden," der demez, sustalısını da savurdu, Coşkun can havliyle, geriye çekilince, bir kez daha savurdu. Çocuklardan biri üstüne balıklama atlayıp onu yere yıkmasa, bitirecekti işini oracıkta... Erol sustalıyı, kaşla göz arasında yok etti.

Bedenci olaya hemen el koydu. İkisini de odasına çağırdı. Daha onlar odaya girer girmez, girişti... Hiçbir şey söylemeden yumrukluyordu. İkisinin de yüzünden kanlar akıyordu. Vuruyordu Bedenci, bir ona, bir ona... Ne eksik, ne fazla... Tekmeleri balyoz gibiydi. Yerler kan içindeydi. Cemil, burnundan oluk gibi akan kanı değil de bu suratla Gül'ün karşısına nasıl çıkacağını düşünüyordu.

Nihayet yorulmuştu Bedenci: "Neden kavga ettiniz lan?" diye sordu.

İkisi de sustu?..

"Neden?.." diye gürledi Bedenci.

"Maç yüzünden," dedi Cemil...

Coşkun atıldı: "Hayır öğretmenim kız yüzünden..."

"Nee... Kız yüzünden mi?.."

"Evet öğretmenim kız yüzünden."

"Öyle mi Cemil?.."

Cemil sessiz kaldı...

Şimdi başka bir edaya büründü Bedenci; buzdan buhara dönüştü: "Lan aptallar, hiç kız yüzünden kavga edilir mi?.. Başka bir şey bulamadınız mı kavgaya değecek?.. Defolun, defolun çabuk..."

Kapıyı zor buldular. Süklüm püklüm, kanlar içinde çıktılar...

Cemil düşünüyordu: "Başka ne için kavga edilir?.."

Ali Balkız: 1945 yılında Sivas'ın Eğricek köyünde doğdu. İlkokulu köyünde bitirdi. 1960 yılında Malatya'ya göçtü. Malatya Ticaret Lisesi'ni 1966 yılında, Ankara Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu'nu ise 1970 yılında bitirdi.
Urfa, Antakya, Adana, Giresun, Ordu ticaret liselerinde meslek dersleri öğretmenliği yaptı. 1984 yılından beri serbest çalışıyor.
Edebiyat çalışmalarına 1986 yılında başladı. İlk öyküsü Varlık dergisinde çıktı. İnsancıl, Damar, Kıyı, Türk Dili, Evrensel Kültür, Adam Öykü, Karşı, Cumhuriyet Dergi, Hece Öykü, Edebiyat Eleştiri dergilerinde öyküleri yayımlandı. TYS ve PEN üyesidir.

Yayınlanan kitapları: Güller Kitaplara, Dolmuşta Bir Kadın, Karadeniz Dağ Kartalı, Karın Altı Kardelen, Yaşam Bir An'lar Toplamıdır, Bütün Ülke Yeşil Vadi, Dil Bağı, Giz Üstü Mektup, Sivas'tan Sydney'e Pir Sultan (inceleme), Pir Sultan'da Birlik Mücadelesi (inceleme).

Ali Balkız, *Yüzüstü Düşler*'de, toplumun modernleşmeye evrilmesiyle unutulmaya yüz tutmuş ve edebiyatımızda da ihmal edilmeye başlanmış olan kırsal yaşam ilişkilerini konu ediniyor. Yazarın kendi köklerine eğilerek ve geçmiş yaşamların biriktirdiğiyle de yüzleşerek tutturduğu gerçekçilik çizgisi, onu edebiyatımızın ana damarına bağlıyor.

Yaşadıkları bütün elverişsiz koşullara karşın düşlere, umuda, yaşama sevincine sıkı sıkıya bağlı kadınlar, çocuklar, gençler, öykülerden fırlayıp, sanki yaşadığımız kentin varoşlarına doğru yola çıkmışlar gibi.

En önemlisi de öykülerdeki pastoral görkem: Ormanın, arının, böceğin, soğuğun, derenin, göğün devingenliği görsel bir şölene dönüyor. İnsanın doğayla o müthiş uyumunu seziyoruz. Doğa insan mücadelesi değil, doğa insan ilişkisindeki uyumdur bu.

Ahmet Telli

EVRENSEL
BASIM
YAYIN

ISBN 978-975-6106-51-4
9 789756 106518